

KADIN ve AİLEYE YÖNELİK ÇALIşMALAR

2007-2009

DİN HİZMETLERİ DAİRESİ BAşKANLIğI

**KADIN ve AİLEYE
YÖNELİK ÇALIŞMALAR
2007-2009**

DİN HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Koordinatörler:

Prof. Dr. İzzet ER

Mehmet BEKAROĞLU

Dr. Ahmet ÇEKİN

Hazırlayan ve Derleyen: Canan AYDIN BIÇAK

İletişim:

Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

İrşat Hizmetleri Şubesi Müdürlüğü

Üniversiteler Mahallesi

Dumlupınar Bulvarı No:147/A

06800 Çankaya/ANKARA

Telefon: 0312 295 81 05-10

Belgegeçer: 0312 284 60 36

E-Posta: dinhizmetleri@diyanet.gov.tr

Basım 2010

Tasarım:

Aral Ajans

Tel: 0312 433 2725

Baskı:

TDV Yayın Matbaacılık Ticaret İşletmeleri

Tel: 0312 354 9131

“Düşmanlarımız, bizi dinin etkisi altında kalmış olmakla suçluyorlar. Duraklama ve yıkılışımızı buna bağlıyorlar. Bu hatadır. **Bizim dinimiz hiçbir zaman kadınların erkeklerden geri kalmasını istememiştir. Allah’ın emrettiği şey, Müslüman kadın ve erkeğin beraber olarak bilgi ve anlayış kazanmasıdır. Kadın ve erkek bunu aramak, nerede bulursa oraya gitmek ve onunla donanmış olmak zorundadır. İslâm ve Türk tarihi araştırılırsa görülür ki, bugün kendimizi bin türlü kayıtlarla bağlı zannettiğimiz şeyler yoktur. Türk sosyal hayatında kadınlar bilgi, anlayış ve diğer konularda erkeklerden kesinlikle geri kalmamışlardır. Belki daha ileri gitmişlerdir.**”

(Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri I-III, İzmir Yollarında, s. 71-85)

M. Kemal ATATÜRK

TAKDİM

Anayasamızın 136. maddesinde belirtildiği üzere Diyanet İşleri Başkanlığı, genel idare içinde yer alan bir kamu kurumu olup "lâiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasî görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirmek"le yükümlüdür. İlgili Kanun'da da bu görevler, "İslam dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek" şeklinde belirlenmiştir.

Başkanlığımız din hizmetlerini ifa ederken ve yönetirken mezhep, eğilim, kültür ve cinsiyet ayrımı yapmaksızın toplumun her kesimine eşit hizmet sunmaya, kişilerin dinin gereklerini yerine getirme veya getirmeme özgürlüğüne saygılı olmaya büyük özen göstermektedir. Peygamberimizin "müsamaha dini" olarak tanımladığı yüce dinimizin birlikte ve barış içinde yaşamayı kolaylaştıran hoşgörüsü de bunu gerektirmektedir. Din hizmetlerinin ifasında asırlardır devam edegelen dinî tecrübenin, amelî ve fikrî mirasın ortak paydasının esas alınması ve istikrarın korunması da, toplumsal barışa ve dinin bütünleştirici işlevine attığımız önemin bir parçasını teşkil eder.

Toplumun her kesiminin yanında olmaya ve onlara eşit hizmet sunmaya gayret eden Başkanlığımız kadın, çocuk, genç ve özürllülerin de din hizmetlerinden eşit şekilde yararlanabilmesine önem vermekte, bu kesimlerin ihtiyaç ve taleplerini dikkate almaktadır.

Ülkemizde aile içi sorunların çözümünde uzman desteğinden yararlanılması bilinci gittikçe yükselmektedir. Bu bağlamda

Başkanlığımız da, sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla kadına ve aileye yönelik hizmetlere önem vermekte; bu alanda çalışan resmi kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile iletişim içinde olmakta ve belli projelerde onlarla işbirliği yapmaktadır. Bunun yanı sıra aile içi şiddet, töre ve namus cinayetleri, kız çocuklarına karşı yürütülen cinsiyet ayrımcılığı gibi sorunlar karşısında toplumsal duyarlılığı artırma gayreti göstermekte ve İslam dininin bu tür yanlış davranışları asla onaylamadığını insanlarımıza anlatmaya çalışmaktadır.

Hazırlanan bu kitapçık, hem Başkanlığımızın kadınlara yönelik din hizmetleri hakkında bir fikir vermeyi hem de kadın sorunlarının çözümüne ilişkin görüş ve katkılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Başkanlığımızın kadın personel istihdamı konusundaki hedefleri ve icraatları ile bu alandaki yeni girişimlerinin de yer aldığı bu kitapçıkla ayrıca, kadın sorunları alanında çalışan kesimlere “Din - Kadın ve Diyanet İşleri Başkanlığı” bağlamında bilgi ve veri sağlanması mümkün olacaktır.

Yapılanların yeterli olmadığını, bu konuda hem kurum hem de ülke olarak yapmamız gereken bir dizi ödev ve atmamız gereken birçok adımın olduğunu biliyoruz. Bununla birlikte bu çalışmamızın, kadın ve aile ile ilgili sorunların çözümünde ve bu konuda toplumsal duyarlılık ve bilincin oluşmasında mütevazı bir katkı olacağına inanıyoruz.

Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU
Diyanet İşleri Başkanı

İÇİNDEKİLER

A. KADINLARA YÖNELİK İRŞAT FAALİYETLERİ	9
I. 2007 – 2009 Tarihlerinde Kadınlara Yönelik İrşat Çalışmaları.....	12
II. Belirli Gün ve Haftalarda Gerçekleştirilen İrşat Faaliyetleri	14
III. Personel Açığı Olan Bölgelerde İrşat Faaliyetleri.....	15
IV. Hac ve Umre Hizmetlerinde Kadınlar İçin Yapılan Uygulamalar ...	16
V. Yurt Dışı Çalışmaları	18
B. AİLE İRŞAT VE REHBERLİK BÜROLARI.....	21
I. Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında Görev Yapacak Personelin Yetiştirilmesi.....	24
II. Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Bulunan İller.....	26
III. Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına Yapılan Müracaatlar	27
IV. Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının Çalışmalarından Örnekler	28
C. RESMÎ KURUMLAR VE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARIYLA ÇALIŞMALAR	33
I. TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Çalışmaları	35
II. Toplantı ve Şûralar.....	35
III. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Yapılan Çalışmalar	37
IV. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ile Yapılan Çalışmalar	39
V. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile Yapılan Çalışmalar.....	39
VI. Sağlık Bakanlığı ile Ortak Çalışmalar	40
VII Adalet Bakanlığı ile İşbirliği ve Cezaevlerindeki İrşat Çalışmaları ..	41

VIII. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü Toplantısı ...	42
IX. CEDAW Altıncı Ülke Raporu Hazırlık Toplantıları	42
X. Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması Projesi	43
XI. Kadına Karşı Şiddet ve Ayrımcılığın Durdurulması Projesi	44
XII. Halk Sağlığı Eğitimi Projesi	46
XIII. Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet Atölyesi	47
XIV. Kadın Buluşmaları	47
XV. Uluslararası Kadın Kongresi	48
D. SOSYAL – KÜLTÜREL FAALİYETLERDEN ÖRNEKLER	49
I. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinlikleri	51
II. Diyanet İşleri Başkanlığı Türk Tasavvuf Musikisi Kadın Korosu	52
III. Yayınlarımızda Kadın ve Aile	54
IV. Kız Çocukları Okulsuz Kalmasın Kampanyası.....	55
E. KADIN PERSONEL İSTİHDAMI.....	57
F. BASINDA DİYANET VE KADINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR	61
EKLER	67
Ek-1 2006/17 Başbakanlık Genelgesi.....	69
Ek-2 “8 Mart Dünya Kadınlar Günü” Basın Açıklaması	71
Ek-3 Kurum Personelinin Cinsiyete Göre Dağılım İstatistikleri.....	75
Ek-4 İl Müftüleri Sonuç Bildirgelerinde Aile Eksenli Toplumsal Sorunlara İlişkin Alınan Kararlar	77

KADINLARA YÖNELİK İRŞAT FAALİYETLERİ

Toplumumuzda kız çocuklarının ve kadınların zaman zaman karşılaştıkları eşitliği ihlal eden ayrımcı uygulamaların ortaya çıkmasında, dini yanlış anlama ve yorumlama olgusunun da etkili olduğu görülmektedir. Bu yanlış yorumları evrensel ve dinî değerler ışığında düzeltmek isteyen Diyanet İşleri Başkanlığı ilk kaynaklardan yararlanmanın yanı sıra sosyo-kültürel gelişmelerin sağladığı verileri dikkate alarak kadınların dinî açıdan bilgilendirilmesine önem vermektedir.

Başkanlığımız, kadınların camilerden faydalanmalarını kolaylaştırmak için 25.02.1997 tarihinde bütün müftülüklere bir yazı göndererek cami içinde kadınlar için uygun bir yer ayarlanması, tuvalet ve abdest alınacak yerler yaptırılması konusunda hassasiyet gösterilmesini istemiştir. 2009 yılında ise kadınların vakit, cuma ve bayram namazı kılabilecekleri camilerin isimleri belirlenmiş ve Başkanlığımız web sitesinde “Cami Hizmetlerinin Geliştirilmesi” başlığı altında yayımlanmıştır.

Cumhuriyet tarihimizde ilk defa 2004 yılında, Başkanlık talimatı ile cami içinde ve dışında kadınları aydınlatma çalışmalarının daha rasyonel ve etkin hale getirilmesinin bir ihtiyaç olduğu belirtilerek müftülüklerden bu konuda çalışma yapmaları ve çalışmaları rapor hâlinde Merkeze göndermeleri istenmiştir. Kadınlara yönelik irşat ve din hizmetleri çalışmaları 2006 yılından itibaren düzenli olarak istatistikî veriyeye dönüştürölüp kayıt altına alınarak rapor edilmektedir.

“Kadınların cami hizmetlerinden yararlanmaları” ile “kadınlara yönelik irşat ve din hizmetleri” hakkındaki talimatlar Başkanlığın 2007 Genelgesi'nde yer almıştır.

İrşat faaliyetlerinin bir kısmı konferans, panel, seminer, vaaz, sohbet tarzında yürütölürken bir yandan da kermes ve piknikler düzenlenmekte; cezaevlerine, yetiştirme yurtlarına ve huzurevlerine ziyaretler gerçekleştirilmektedir. Bu çalışmaları yürütölürken yerel televizyon ve

radyolardan istifade edilmekte, bu vesileyle ele alınan konular son derece çeşitlilik arz etmektedir.

Özellikle ailenin kadın, erkek ve çocuklar için mutlu bir birliktelik, mutlu bir yuva hâlinde olmasının sağlanması, aile bireylerinin birbiri ve çevresi ile iyi ilişkiler kurabilmesi, sorunların şiddet kullanılmadan uygun yöntemlerle çözümlenebilmesi, çocukların eğitimine önem verilmesi, kadına karşı ayrımcılığın ve her türlü şiddetin önlenmesi, aile içi sorunlarda uzmanlardan, sağlık kuruluşlarından ve gerektiğinde güvenlik güçleri ile hukuk bürolarından destek alınması konularına ağırlık verilmektedir. Yetişen neslin sevgi-saygı temelli, milli ve manevi değerler etrafında sosyalleşebilmesi için konular arasında, çocuk yetiştirme ve gençlikle iletişim de yer almaktadır.

I. 2007 – 2009 Tarihlerinde Kadınlara Yönelik İrşat Çalışmaları

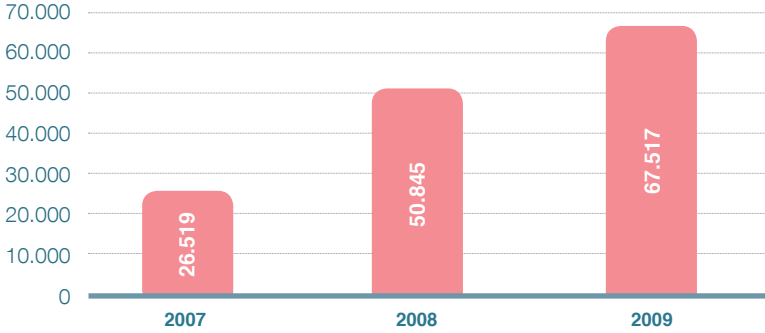
Ülke genelinde, kadınlara yönelik din hizmetleri içerisinde ilk dikkati çeken vaaz hizmetidir. Vaaz, camide, dinî açıdan bilgi almaya hazır ve buna vakit ayıran bir kitleye hitap etmek demektir. Ayrıca din görevlilerimiz vaaz etmenin yanında, toplumla bütünleşebilmek ve toplumsal birlik ve beraberliğe katkı sağlayabilmek amacıyla cami dışı alanlara yönelmekte; cezaevi, huzurevi, çocuk yuvası, hastane ve ev ziyaretlerinde bulunmakta; taziyelere, nişan ve düğün merasimlerine katılmakta; piknik, kermes, piyes, gezi, TV-Radyo programları düzenlemektedirler.

**2007-2009 YILLARI ARASINDA ÜLKE GENELİNDE
GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYET TÜRLERİ VE SAYILARI**

FAALİYET TÜRLERİ	2007	2008	2009
VAAZ	20011	40451	53485
KONFERANS	1606	1904	1780
MEVLİT-HATİM	452	662	1536
PANEL	104	197	176
HUZUREVİ ZİYARETİ	146	201	226
NİŞAN DÜĞÜN MERASİMİ	173	237	403
HASTANE ZİYARETİ	118	172	349
KERMES	51	231	109
YETİŞTİRME YURDU ZİYARETİ	222	953	600
PİKNİK	69	91	187
YARIŞMA	34	112	121
GEZİ	31	136	145
PİYES	14	29	28
CEZAEVİ ZİYARETİ	232	397	459
CENAZE TAZİYESİ	147	283	439
DİĞER	28		41
Toplam	26519	50845	67517

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere kadınlara yönelik irşat çalışmaları son üç yılda ivme kazanmıştır. Tüm il ve ilçelerde kadınlara yönelik irşat çalışmalarının artırılması Başkanlığımız tarafından teşvik edilmektedir. Fakat kadın personel sayısının yetersizliği ve her ilde kadın vaiz bulunmamasından dolayı bazı yerleşim yerlerinde çalışmalar istenen düzeyde değildir. Kadın personel sayısının artırılmasının bu çalışmalara olumlu katkı sağlayacağı aşîkârdır.

2007-2009 YILLARI KADINLARA YÖNELİK VAAZ İRŞAT FAALİYET SAYILARININ DAĞILIMI

II. Belirli Gün ve Haftalarda Gerçekleştirilen İrşat Faaliyetleri

Kutlu Doğum Haftası Faaliyetleri: 2007 yılında ülke genelinde kadınlara yönelik olarak 38 ilde toplam **142** faaliyet yapılmıştır. Bunların 78'i konferans, 28'i panel, 27'si vaaz, 9'u da bilgi yarışmasıdır. Kadınlara yönelik olarak 2008 yılında yurt içinde 534, yurt dışında 63 olmak üzere toplam **597**; 2009 yılında ise yurt içinde 804, yurt dışında 66 olmak üzere toplam **870** irşat programı gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, 2009 yılında Kutlu Doğum Haftası'nın teması "**Aile**" olarak belirlenmiş, yurt içinde ve yurt dışında, çalışmalar bu konu üzerinde yoğunlaşmıştır.

Kadınların teravih namazlarına, dinî gün ve gecelerin idrak edildiği programlara, mukabelelere, mevlit ve hatim programlarına katılımı her geçen gün artmaktadır.

Camiler ve Din Görevlileri Haftası (1-7 Ekim) münasebetiyle 2007 yılında kadınlara yönelik olarak 19 ilde toplam **32 faaliyet** yapılmıştır. Bunların 10'u konferans, 12'si panel, 6'sı vaaz, 4'ü huzurevi ve çocuk yuvasına ziyarettir. Yine aynı hafta dolayısıyla kadınlara yönelik olarak 2008 yılında 17 konferans, 5 panel; 2009 yılında ise 12 konferans, 5 panel düzenlenmiştir.

2004 yılından itibaren her yıl ülke genelinde Başkanlığımız personeli arasında hafızlık, Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma, ezanı güzel okuma, hutbe ve şiir yazma yarışmaları düzenlenmektedir. Bu yarışmalar sonucunda birinci olanlara Camiler ve Din Görevlileri Haftası'nın açılış merasiminde ödülleri verilmektedir. Hafızlık ve Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma yarışmaları sadece erkek personel arasında yapılırken **2009** yılında **ilk kez** kadın personel arasında da düzenlenmiştir.

III. Personel Açığı Olan Bölgelerde İrşat Faaliyetleri

Başkanlığımız vatandaşlarımıza din hizmetlerini bütün yurt sınırında mümkün olduğu ölçüde eşit olarak sunma gayreti içerisinde. Ülkemizdeki coğrafi, iklimsel, ekonomik ve sosyal şartlar sebebiyle her bölgede eşit personel istihdamı her zaman mümkün olamamaktadır. Bu nedenle zaman zaman bazı unvanlarda özellikle irşat hizmetlerini yürütmekle sorumlu olan vaizlik ve din hizmetleri uzmanlığı kadrolarında personel açığı meydana gelmektedir. Kurumumuz da, son yıllarda ihtiyaç ve imkânlar dâhilinde erkek ve kadın vaizler arasında kısa dönem görevlendirmeler yaparak bu açığı kapatmaya çalışmaktadır.

Bu vesile ile görevlendirilen personelimizce yapılan vaaz ve konferanslarda **aile içi iletişim ve bireylerin sorumlulukları, kadın hakları, töre ve namus cinayetleri, kız çocuklarının eğitimi ve okula gönderilmeleri ile kadınların sorunları** gibi konular ele alınmaktadır.

Ülkemizin din hizmeti sunulan her yerinde, *kadınların dinî ve sosyal sorunları hakkında ilahiyat mezunu kadın din görevlisi ile yüz yüze görüşmelerinin* memnuniyetle karşılandığı müşahade edilmektedir.

IV. Hac ve Umre Hizmetlerinde Kadınlar İçin Yapılan Uygulamalar

Vatandaşlarımızın hac ibadetlerini genç yaşta ifa etmeleri Başkanlığımızca teşvik edilmektedir. Ayrıca son yıllarda, yoğun talep nedeniyle, mükerrer hacca gitme imkânı verilemediğinden erkek hacıların eşleriyle hacca gitmeyi tercih ettikleri ve kadın hacı sayısında da artış olduğu gözlenmektedir.

Kadın hacıların kıyafetleri konusunda karşılaşılan sıkıntıların giderilmesi ve vatandaşlarımızın hac ibadeti sırasında rahat edebilmeleri ve kıyafet birlikteliğinin sağlanması amacıyla, Suudi Arabistan'ın iklim şartlarına uygun renk ve nitelikte kumaşlar verilmektedir. Ayrıca, erkek ve özellikle kadın hacı adaylarımızın diktirecekleri elbiseler için stilistlere model çalışması yaptırılmaktadır.

2006-2007 hac döneminden itibaren bütün hac tip ve kategorileri, 2007 yılından itibaren de umre organizasyonları Mekke ve Medine'de “yemekli” hâle getirilmiştir. Bu uygulama sayesinde özellikle **kadın hacılarımız ibadete daha fazla zaman ayırabilmekte ve orada kaldıkları süre içerisinde rahat bir ibadet ortamına kavuşabilmektedir.**

Mekke ve Medine'de vatandaşlarımıza sağlık hizmeti vermek üzere açılan hastanelerimizde bulunması gereken personelin yanı sıra, özellikle kadın hacılarımız için de doktor ve sağlık personeli görevlendirilmektedir.

Kadın hacılarımız ve umrecilerimizle, Mekke ve Medine'de belirlenen programlar dâhilinde toplantılar yapmak ve onlardan gelecek soruları cevaplandırmak üzere, fetva ve irşat ekibi bünyesinde kadın personel görevlendirilmektedir. Bu çerçevede, görevlendirilen kadın personelin sayısı 2006 - 2007 yılı haccında **49**, 2007 yılında **58**, 2008

yılında **60**, 2009 yılında ise -Suudi Arabistan tarafından geçmiş yıllara göre daha az kontenjan verilmesi sebebiyle- **46** olmuştur. Hacca giden kadın hacılarımızın Medine'deki Ravza ziyaretleri de, kadın irşat görevlileri refakatinde yaptırılmaktadır.

2006 yılından itibaren Başkanlığımızca belirlenen sayıda umreci grubu oluşturan kadın görevliler, umre mevsiminde kabilelerde din görevlisi olarak görevlendirilmektedir. Bu çerçevede, 2006 yılında **8**, 2007 yılında **62**, 2008 yılında **123**, 2009 yılında ise **151** kadın din görevlisi kabilelerde görevlendirilmiştir.

Hacılarımızın yarından fazlasının kadın olması sebebiyle, ilk kez 2009 yılında kadın Kur'an kursu öğreticisi olarak görev yapan personelden **168 kişi** irşat hizmetleri dışında farklı alanlarda görevlendirilmiştir. Bu uygulamada personelin başarılı olduğu, ayrıca hacılarımızın da çok memnun kaldığı gözlenmiştir.

2006-2009 YILLARI ARASINDA HACCA GİDEN VATANDAŞLARIMIZIN SAYISI

HAC DÖNEMİ	ERKEK	KADIN
2006-2007	57.715	52.247
2007*	53.454	56.250
2008	51.229	57.496
2009	44.072	49.650

* Kadın hacı sayısının erkeklere oranla artışı geçtiği dönem.

V. Yurt Dışı Çalışmaları

Başkanlığımız, yurt dışı Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ataşelikleri ile Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu tarafından uzun süreli ve kısa süreli geçici görevlendirmelerle vatandaş ve soydaşlarımıza muhtelif nitelik ve alanda din hizmeti ve eğitimi götürmektedir.

Başkanlığımız yurtdışına din görevlisi göndermeye 1975 yılında başlamıştır. Yoğun talep üzerine, hem gönderilen personel hem de hizmet verilen ülke sayısı her geçen gün artmaktadır. Bugün, Almanya'dan Japonya'ya, ABD'ye; Kuzey Kıbrıs'tan, Kırgızistan'a kadar **34 ülkeye**, yurt dışında din hizmeti sunulmaktadır.

Yurt dışında yaşayan kadınlara yönelik çeşitli din hizmetleri başlangıçta erkek personel tarafından verilmekteydi. 1990 yılından bu yana, erkek din görevlilerinin yanı sıra kadın din görevlilerinin de, **uzun süreli görevlendirmelerle** çeşitli ülkelerde din hizmeti sunmaları sağlanmıştır. Bir yandan kadın din görevlilerinin görev yaptığı ülke kapsamı genişletilirken diğer yandan da talep ve ihtiyaca bağlı olarak sayıları artırılmaktadır. 2000 yılında Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak 13 kadın din görevlisi yurt dışında hizmet verirken bu sayı 2009'da 15 ülkede 52 kadın din görevlisine yükselmiştir.

Her yıl Ramazan ayında da görev yapmak üzere farklı ülkelere -geçici statüde- din görevlisi gönderilmektedir. Erkek din görevlilerinin yanı sıra, 2007 yılında 5 ülkeye **25**, 2008 yılında 7 ülkeye **26**, 2009 yılında ise 5 ülkeye **15** kadın din görevlisi gönderilmiştir. Ayrıca, 2009 yılında, Ramazan ayında yurt dışına giden din görevlilerinin istifade etmesi amacıyla içeriğinde aileyi konu edinen bölümlerin de bulunduğu “2009 Yılı Yurt Dışı Ramazan Rehberi” adıyla bir kitapçık hazırlanmıştır.

Başkanlığımız, yurt dışına giden din görevlilerimize, gerçekleştirecekleri hizmetlerinin daha kaliteli ve etkin olması amacıyla eğitim semineri de vermektedir. Bu seminer müfredatına 2007 yılından itibaren **“Yurt Dışında Kadın - Aile Problemleri”** de eklenmiştir.

Yurt dışında sunulan hizmetteki verimliliğin arttırılabilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla, “Din Hizmetleri ve İrşat”, “Yurt Dışı Din Eğitimi ve Gençlik”, **“Yurt Dışı Kadın ve Aile”**, “Dini Gelişmeler” başlıklı dört ayrı çalışma grubu oluşturulmuştur. “Yurt Dışı Kadın ve Aile Çalışma Grubu”nun görevleri arasında; aile içi sorunların oluşumunda İslam dinine ilişkin yanlış algının değiştirilmesi, kadınların eğitim ve bilgi düzeylerinin arttırılması, sivil veya resmi farklı kadın kurum ve kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yapılması gibi konular yer almaktadır.

Başkanlığımız yurt dışında yaşayan kadınlarımıza daha etkili ve kaliteli hizmet götürmek amacıyla **“Almanya’da Yaşayan Türkiye Kökenli Kadınların Sorunlarının Tespiti ve Çözüm Önerileri”** konulu bir proje hazırlamıştır. 2008 yılında başlatılan bu projede, Türk nüfusunun en yoğun bulunduğu batı ülkelerinden Almanya’nın Berlin eyaletinde yaşayan 1545 kadına anket uygulanmıştır. 2010 yılında tamamlanması düşünülen çalışmayla Başkanlığımızın, Almanya özelinde, yurt dışında yaşayan kadınlarımıza yönelik hizmet politikası geliştirilmesi planlanmaktadır.

**AİLE İRŞAT
VE
REHBERLİK BÜROLARI**

Din görevlilerimiz resmî hizmet tanımlarına uygun olarak din hizmetinin doğru ve etkin şekilde sunumunun yanı sıra yurttaşlarımızla çok yakın ilişki içinde olmaları sebebiyle, danışmaya yönelik pek çok müracaat ile de karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu danışma taleplerinin dinle ilgili olan kısmına bizzat cevap vermek ayrıca gerekli olan durumlarda müracaatçıyı sağlık, hukuk ve güvenlikle ilgili uygun kişi ve kurumlara yönlendirmek amacıyla il müftülükleri bünyesinde Aile İrşat ve Rehberlik Büroları hizmete açılmıştır.

Bütün vatandaşlarımızı yakından ilgilendiren aile içi sorunlar, kadının maruz kaldığı ayrımcılık ve şiddet, insan hakları ihlalleri, töre cinayetleri, çevre duyarlılığı, kötü ve zararlı alışkanlıklarla mücadele gibi sosyal konularda ihtiyaç duyanlara dinî bilgi açısından rehberlik etmek, varsa yanlış dinî anlayışları gidermek, bu alanda çalışan kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde hareket etmek, uzman din görevlilerimizin sorumluluğu kapsamındadır.

İlk olarak 2003 yılında **Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Samsun, Elazığ** olmak üzere 6 pilot ilde müftülükler bünyesinde Aile Büroları* kurulmuştur. Büroların çalışmalarından olumlu sonuçlar alınmış ve halkımız tarafından yoğun ilgi ile karşılanmıştır. Bunun üzerine 2006 yılında **Antalya, Balıkesir, Batman, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Es-**

***Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu
bir dinî danışma ve rehberlik
merkezidir.***

* Bu birim 2007 yılında “Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu” adını almıştır.

kişehir, Gaziantep, Kastamonu, Kayseri, Konya, Malatya, Mersin, Sakarya, Sivas, Şanlıurfa, Trabzon ve Van olmak üzere 18 İl Müftülüğünde daha Aile İrşat ve Rehberlik Büroları açılmıştır. 2007’de Aydın, Çanakkale, Denizli, Edirne, Erzincan, Hatay, Kocaeli, Muğla, Yozgat, Muş ve Rize; 2008’de Kahramanmaraş, Giresun, Nevşehir, Tekirdağ, Amasya, Çorum, Isparta, Karabük, Kırşehir, Kütahya, Manisa, Mardin, Ordu, Şırnak; 2009 yılında ise Kırıkkale, Bolu, Düzce ve Osmaniye İl Müftülükleri bünyesinde bürolar açılmış ve böylece büro sayısı 53’e ulaşmıştır.

Bu alanda sunulan hizmetler, diğer resmî kurum ve sivil kuruluşlarla işbirliğine gidilerek sosyal sorunların çözümüne katkı sağlanması açısından önemlidir. Aile İrşat ve Rehberlik Büroları görevlilerine yönelik eğitimlerde ve büro faaliyetlerinde Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Üniversiteler, Yerel Yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılmaktadır.

I. Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında Görev Yapacak Personelin Yetiştirilmesi

Başkanlığımız Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında görev yapacak personelimizin özellikle aile, kadın ve çocuk ile ilgili alanlarda uzman kişiler tarafından bilgilendirilmesine yönelik hizmet içi seminer çalışmaları gerçekleştirmektedir. Bu çalışmalar her yıl yeniden programlanmakta ve devamlılığı sağlanmaktadır.

2003 yılından 2009 yılına kadar bürolarımızda görevlendirilecek personel için 6 seminer düzenlenmiştir. Bu seminerlere 241 kadın, 119 erkek kursiyer olmak üzere **360 personel** katılmıştır.

Bu seminerlerde “Din Hizmetleri Bağlamında Kadın ve Aileye Yönelik Hizmetler”, “Kur’an-ı Kerim’de Aile ve Kadın”, “İslam Hukukunda Aile ile İlgili Farklı Yaklaşımlar”, “AİRB’ye Yapılan Başvuruların DIYK Kararları Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, “Parçalanmış Aileler ve Sosyal Hizmet”, “Aile İçi İletişim”, “Çocuk İhmali, İstismarı ve Ailelere Yönelik Sosyal Hizmet”, “Yoksulluk ve Sosyal Hizmet”, “Şiddet ve Aile Sorunları”, “Toplumsal Alanda ve Aile İçinde Şiddet”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”, “Gençlik Dönemi Din Eğitimi”, “Engelli Birey ve Ailelerine Yönelik Manevi Destek”, “TCK ve Medeni Kanunda Aile ile İlgili Düzenlemeler”, “Uyuşturucu, Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar”, “Psikososyal Krizler, İntihar Girişimleri ve Müdahale Teknikleri”, “AB Projeleri” gibi konular ile aileyle ilgili kurumların işleyişi hakkında bilgilendirmeler yapılmış ve “Baba Destek Programı (BA-DEP)” gibi bazı projelere yer verilmiştir.

Görevlilerimizle 2008 yılından itibaren büroyla ilgili tecrübe ve sorunların paylaşıldığı toplantılar da yapılmaktadır. Aile İrşat ve Rehberlik Büroları görevlileriyle ilk defa yapılan **“Tecrübe Paylaşımı Toplantısı” 2-3 Haziran 2008** tarihinde gerçekleştirilmiştir. Coğrafi bölgelere göre sorunların tespit edildiği toplantıya büroların bulunduğu 37 İl Müftülüğünden **66 büro görevlisi ve 8 kadın müftü yardımcısı olmak üzere 74 personel** katılmıştır. 2009’da yapılan **“II. Tecrübe Paylaşımı Toplantısı”**na ise, **59 görevli** katılmış ve Prof. Dr. Hayrettin Karaman görevlilerimizin fetvalara ilişkin sorularını cevaplamıştır.

II. Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Bulunan İller

Aile İrşat ve Rehberlik Büroları **53 il müftülüğü** bünyesinde faaliyet göstermektedir. Aşağıdaki haritada büroların bulunduğu iller görülmektedir:

III. Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına Yapılan Müracaatlar

Bürolarımıza yapılan müracaatlara ait bilgiler 2006 yılı Aralık ayından itibaren kartekslere işlenmektedir. 2007 yılından itibaren **Karteks Verilerini Değerlendirme Raporu** hazırlanarak Merkez Birimlere ve Müftülüklere gönderilmektedir.

BAŞVURULARIN YILLARA GÖRE DAĞILIMI

YIL	KADIN	ERKEK	BELİRTİLMİYEN	TOPLAM	İL SAYISI
2007	1720 (%82)	349 (%17)	18 (%1)	2087 kişi	35 il
2008	3685 (%84)	699 (%16)	19 (%0)	4403 kişi	41 il
2009	5120 (%85)	903 (%15)	19 (%0)	6042 kişi	52 il

Başvurularda kadın sayısının erkeklere oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Bu farkın, bürolarımızdaki görevlilerin çoğunun kadın olmasıyla birlikte kadınların sorunlarını paylaşmada daha dışa dönük yapısından ve sosyolojik olarak boşanma, miras ve nikâh gibi konularda mağduriyet yaşamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ayrıca, erkek görevlilerin bulunduğu bürolarda erkek başvuru sayısının fazla olduğu da gözlemlenmektedir.

2009 yılında ilk kez bürolarımızdan gönderilen karteks verileri üzerinde muhteva çalışması yapılarak başvurulara ait soru ve cevaplara ilişkin detaylı analiz çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada 2008 yılında bürolarımıza yapılan başvurulara ait **1622** adet soru değerlendirilmiştir.

Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına başvuran vatandaşlarımıza vermek üzere “**Çocuk**”, “**Genç**”, “**Yaşlı**” ve “**Özürlü**” broşürü hazırlanmış olup basım aşamasındadır. Bu çalışma ile halkımızın çocuklara dinî değerleri vermede yaklaşım yöntemleri ve İslam dininin gençlere bakışı konusunda bilgilendirilmesi, yaşlı ve özürlülere karşı da toplumsal duyarlılığın artırılması hedeflenmektedir.

IV. Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının Çalışmalarından Örnekler

Şanlıurfa / 2007-2008 / Yaşamevi
Kadın Dayanışma Derneğiyle birlikte
gerçekleştirilen “Aileyi Töre, Namus
Algısı ve Aile İçi Şiddet Olgusu Yönünden
Bilgilendirme ve Bilinçlendirme Projesi”

Sivas / 2007 / “Aile İçi İletişim” seminerleri

Samsun / 2008 / Kutlu Doğum Haftası'nda şiir dinletisi

**İstanbul / 2007-2008 / Felakette Acil Yardım Derneği ile ortaklaşa yapılan
“İstanbul’un Afete Hazırlığı Kapsamında Vaizlere Yönelik Eğitim Projesi”**

Van / 2008 – 2013 / “BM Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı” çerçevesinde yürütülen “Sağlıklı ve Bilinçli Nesillere Doğru Projesi”

Ankara / 2009 / Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüyle işbirliği kapsamında “Kadının İnsan Hakları Eğitimi Projesi”

Batman / 2007 / Ağaç dikme kampanyası

Diyarbakır / 2007 - 2009 / Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğüyle işbirliği
çerçevesinde okuma-yazma kursları

Giresun / 2009 / Çocuk yuvası ziyareti

Isparta / 2009 / Sağlık ocaklarıyla işbirliği içerisinde köy Kur'an kursları ve camilerinde sağlık seminerleri

RESMÎ KURUMLAR
VE
SİVİL TOPLUM KURULUŞLARIYLA
ÇALIŞMALAR

I. TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Çalışmaları

Türkiye Büyük Millet Meclisinde, 2009 yılında, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemiz ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisini bilgilendirmek, istenildiğinde görüş sunmak üzere “Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu” kurulmuştur.

Başkanlığımız, bu komisyon çalışmalarını takip etmekle beraber komisyona “Kadın Sünneti” ve “Erken Yaşta Evlilik” konularında İslam dininin bakış açısını yansıtan görüşlerini yazılı olarak iletmıştır.

II. Toplantı ve Şûralar

Başkanlığımız aile ile ilgili problemleri tartışmak ve çözüm üretmek amacıyla zaman zaman alanında uzman kişileri de davet ederek geniş çaplı toplantılar düzenlemektedir.

2008 yılı Aralık ayında “**Aileye İlişkin Sorunlar İstişare Toplantısı**” düzenlenerek aile hayatı ile ilgili problemlerin psikolojik, sosyolojik, hukuki ve dinî açıdan değerlendirmesi yapılmıştır. Bu toplantı sonucunda muhtemel çözüm yollarının ortaya konulmasına yönelik ve aynı zamanda sağlıklı bir aile birliği için bireylere destek amacıyla 2009 yılında “**Aileye İlişkin Yayın Oluşturma Projesi**” hazırlanmıştır. Bu proje kapsamında “**Babalık Rolü**”, “**Evliliğe Doğru**”, “**Eş Seçimi**”, “**Nikâh Algısı**”, “**Aile İçi İletişim**” gibi konularda broşür yayınlanması da planlanmaktadır. Aynı yılın Aralık ayında İstanbul’da gerçekleştirilen “**Dünya Aile Zirvesi+5**”te de bu projenin tanıtımı yapılmıştır. Proje ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

12- 16 Ekim 2009 tarihleri arasında “**Din ve Toplum**” ana başlığı altında düzenlenen IV. Din Şûrası’nda aile kurumunun sorunları, Aile

İrşat ve Rehberlik Büroları, kadınlara yönelik ayrımcılık ve din öğretimi gibi konular da tartışılmıştır. Şûra'da aile kurumunun saygınlığının korunması ve sürekliliğinin sağlanması için gereken duyarlılığın gösterilerek ilgili kurum ve kuruluşlarla işbir-

liği yapılması kararlaştırılmıştır. Bununla birlikte İslam'ın cinsiyet temelli ayrımcılığı onaylamadığı vurgulanarak kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesiyle ilgili Başkanlığın toplumsal duyarlılık oluşturulmasında katkı sağlaması ve kadınların din hizmetlerinden daha etkin yararlanmasına yönelik çalışmalara hız vermesi gibi önemli kararlar da alınmıştır.

11 – 13 Aralık 2009 tarihleri arasında düzenlenen Dinî Danışmanlık Hizmetleri ve Fetva Konsepti İstişare Toplantısı'nda Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının yeterlilik ve ihtiyaçları görüşülmüş, yapılması gerekenler tespit edilmiştir.

III. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Yapılan Çalışmalar

Kadına karşı şiddetin kamu vicdanında oluşturduğu rahatsızlık ve bu sorunun acilen ele alınarak çözüm stratejileri oluşturulması konusunda kadın örgütlerinin yürüttüğü ısrarlı çabalar sonucunda, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28.6.2005 tarihli ve 853 sayılı kararıyla “Töre ve Namus Cinayetleri İle Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu” oluşturulmuş, komisyonun çok yönlü çalışmaları neticesinde bir rapor hazırlanmıştır. Bu rapor doğrultusunda “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler”i içeren 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi* yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Genelge’nin çocuk, kadın, töre ve namus cinayetlerine ilişkin çözüm önerilerinin yaşama geçirilmesinde koordineli çalışması gereken kurumları ve önerileri düzenleyen eylem planında, Diyanet İşleri Başkanlığına atfedilen sorumluluklar şu şekilde sıralanabilir:

- Kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazların verilmesi,
- Yazılı ve görsel yayınların hazırlanması ve bu konularda çeşitli etkinliklerin yapılması,
- Camilerde kadına yönelik şiddet konusunda erkeklere yönelik zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programlarının düzenlenmesi,
- Şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri, rehberlik ve danışmanlık hizmeti alabilecekleri merkezlerin tanıtımı ile kadınlara yönelik bilinç yükseltme ve eğitim çalışmaları konusunda ulusal bir bilgilendirme kampanyasının yürütülmesi.

Bu çerçevede “kadına yönelik şiddet, töre ve namus cinayetleri” konusunda 81 il müftülüğünce gerçekleştirilen faaliyetler, koordina-

* Bakınız Ek-1.

tör kurum olarak tespit edilen Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne (KSGM) üçer aylık raporlar şeklinde bildirilmektedir.

Başkanlığımız, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nde yer alan tedbirler gereğince, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün koordinasyonunda; 2007 yılında ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan **“Kadına Yönelik Şiddeti İzleme Komitesi”** üyesidir.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin tüm kamu politikalarında yer almasının sağlanması hedefiyle KSGM tarafından **“Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi-Eşleştirme Projesi”** ve **“Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi”** kapsamında 2007 yılında bir dizi eğitim semineri düzenlenmiştir. Bu seminerlere Başkanlığımızca katılım sağlanarak kurumlar arası işbirliği geliştirilmiştir. Sonuçta, 2008-2013 yıllarını kapsayan **“Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı”** oluşturulmuştur. Bu eylem planı çerçevesinde KSGM'nin koordinatörlüğünde düzenlenen **“Kadın ve Sağlık”** toplantıları takip edilmekte olup özellikle **“erken evlilikler ve kız çocuklarının okullaşmasıyla”** ilgili Başkanlığımızın çalışmaları hakkında bilgi verilmektedir.

2006/17 Genelgesi doğrultusunda, 2006 yılı son üç aylık döneminden itibaren 2009 yılının sonuna kadar **Aile İçi İletişim, Kadın Hakları, Kız Çocuklarının Eğitimi, Çocuk Hakları ve İstismarı, Töre ve Namus Cinayetleri, Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet, Aile İçi Şiddet** konularında toplam 3409 vaaz verilmiş, 339 hutbe okutulmuştur. **İslam ve Kadın, Aile İçi Şiddet, Kadına Karşı Şiddet, Kadın Hakları, Kadın Sorunları, Töre ve Namus Cinayetleri, Çocuk Hakları, Çocuk İhlali ve İstismarı** konularında toplam 1074 konferans, panel ve seminer verilmiştir.

IV. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ile Yapılan Çalışmalar

Başkanlığımız Türk aile yapısının bütünlüğünün korunması ve güçlendirilmesine destek olmak, aile içinde bireyi ve aileyi tehdit eden problemler hakkında toplumu duyarlı kılmak, aileleri doğru bilgilendirmek ve aile ile ilgili problemlerin çözümüne katkı sağlamak amacıyla Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM) ile 13.03.2008 tarihinde **işbirliği protokolü** imzalamıştır.

Protokol çerçevesinde, aile ve evlilik konularının yer alacağı bireylere yönelik “**Evlilik Rehberi**” niteliğinde bir kitapçık hazırlama çalışması yapılmaktadır.

ASAGEM tarafından, aile eksenli yaşanan güncel sosyal sorunların yerel düzeyde tespiti ve çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla 2009 yılının Aralık ayından itibaren “**Yerel Aile Çalıştayı**” düzenlenmektedir. Bu çalıştaylarda toplumla yakın diyalog içerisinde bulunan personelimiz tecrübelerini ve izlenimlerini aktarmakta, özellikle Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına yapılan başvurular kapsamındaki değerlendirmeleriyle katkı sağlamaktadır. 12 ilde gerçekleştirildikten sonra, 2010 yılında tamamlanacak olan çalıştayların neticesinde aile sorunlarına yönelik bir Türkiye haritası çıkartılması ve veri tabanı oluşturulması hedeflenmektedir.

V. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ile Yapılan Çalışmalar

Toplumdaki yetim, öksüz, kimsesiz ve yardıma muhtaç insanlara yardım etmek, maddi ve manevi destek sağlamak hem bir insanlık vazifesi hem de dinî bir vecibedir. Başkanlığımızın toplumumuzdaki ilgiye, sevgiye, korunmaya muhtaç insanlarımıza kayıtsız kalması da düşünülemez. Bu anlayışla Başkanlığımız ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk

Esirgeme Kurumu (SHÇEK) arasında 26.02.2007 tarihinde bir **işbirliği protokolü** imzalanmıştır. Bu protokole istinaden görevlilerimiz pek çok ilimizde SHÇEK'e bağlı kuruluşlarda belli periyotlarda din ve ahlak dersleri, vaazlar, belirli gün ve haftalarda özel programlar ve ziyaretler gerçekleştirmektedir.

Bu kurumdaki insanlara hizmet götüren personelimizin, daha etkili ve verimli bir hizmet sunabilmeleri amacıyla 2010 yılında “**Çocuk ve Ergen Psikolojisi**”, “**İletişim**”, “**Yaş Gruplarına Yönelik Din ve Ahlak Eğitimi**”, “**Yaşlı Psikolojisi**”, “**Çocuk İhlali ve İstismarı**”, “**Çocuk Hakları**” gibi konuların yer alacağı bir hizmet içi eğitim semineri planlanmaktadır.

Ayrıca, SHÇEK organizasyonunda 20 Temmuz 2009 ve 23 Aralık 2009 tarihlerinde gerçekleştirilen “**Aile İçi Şiddet Konusunda Önlemler**” konulu toplantılara Başkanlık adına katılım sağlanmıştır.

VI. Sağlık Bakanlığı ile Ortak Çalışmalar

Başkanlığımız, din hizmeti sunmanın yanı sıra toplumu ilgilendiren sorunlara karşı da duyarlı davranarak vatandaşlarımızın ihtiyaçları, huzuru, mutluluğu ve sağlığıyla ilgili çalışmalar yapmaktadır. Sosyal açımlı din hizmeti çerçevesinde, müftülüklerimiz bünyesinde kız Kur'an kurslarında, kadınlara yönelik beslenme, sağlık, hijyen, üreme sağlığı gibi konularda düzenlenen faaliyetlerin ilgi görmesi neticesinde 14.12.2009 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında “**Ana Çocuk Sağlığı ve Üreme Sağlığı Konusunda İşbirliği**”ni esas alan bir **protokol** imzalanmıştır. Bu protokol ile genelde toplumun, özelde din görevlilerimizin ana çocuk sağlığı, üreme sağlığı konularında bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir.

VII. Adalet Bakanlığı ile İşbirliği ve Cezaevlerindeki İrşat Çalışmaları

Eğitimli personeli, donanımlı din görevlileriyle ceza ve infaz kurumlarındaki vatandaşlarımızın topluma kazandırılması amacıyla Başkanlığımız ve Adalet Bakanlığı arasında 30.03.2001 tarihinde bir **işbirliği protokolü** imzalanmıştır. Bu protokol ile cezaevlerinde sunulan din hizmeti çalışmaları daha sistemli hâle getirilmiştir.

2009 yılında 42 cezaevi vaizimiz ile birlikte görevlendirilen 417 personelimiz cezaevlerinde din hizmeti sunmuştur. 48 kadın görevlimiz de hükümlü ve tutuklulara irşat faaliyeti gerçekleştirmiştir.

Başkanlığımızın koordinesi altında olmak üzere ülke genelinde cezaevi vaizlerimiz tarafından dinî gün ve gecelerde de çeşitli programlar icra edilmektedir.

Din hizmeti taleplerinin her geçen gün artması nedeniyle Başkanlığımız gerek erkek gerekse kadın tutuklu ve hükümlülere cezaevlerinde daha etkili bir din hizmeti sunmanın gayreti içerisinde.

VIII. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü Toplantısı

2007 yılının Kasım ayında Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu kadın sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve kadın akademisyenlerle bir araya gelmiştir. “**25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü**” münasebetiyle organize edilen toplantıda, Diyanet İşleri Başkanlığı kadın çalışmalarına ilişkin bilgi verilmiş, karşılıklı fikir alışverişinde bulunularak sivil toplum kuruluşları ile ortak çalışmalar yapılması konusunda görüş birliğine varılmıştır.

IX. CEDAW Altıncı Ülke Raporu Hazırlık Toplantıları

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)’nin 18. maddesi uyarınca, taraf ülkeler, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesine her dört yılda bir ülke raporlarını sunma yükümlülüğünü üstlenmiştir.

2007 yılında ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının katkısı alınarak hazırlanan Altıncı Ülke Raporu toplantılarının “**Eğitim ve Şiddet**” oturumlarına Başkanlığımızca katılım sağlanarak Kurumun kadın konusundaki çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

X. Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması Projesi

Diyanet İşleri Başkanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile ön hazırlıkları tamamlanan “**Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması**” projesinin uygulamasına 2010 yılında başlayacaktır. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonunun desteğiyle yürütülen 4. Ülke Programı çerçevesinde daha önce Emniyet Genel Müdürlüğü ve Adalet Bakanlığı ile gerçekleştirilen bu çalışmanın iki yıl sürmesi planlanmaktadır.

Proje ile aile içi şiddet, kadına karşı şiddet, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve diğer ilgili kanunların uygulanması konularında farkındalık ve duyarlılığın artırılmasına yönelik din görevlilerimizin katkılarının sağlanması hedeflenmektedir.

Proje kapsamında oluşturulan çalışma komisyonu tarafından eğitim materyalleri hazırlanmış, Din İşleri Yüksek Kurulunun onayı alındıktan sonra basım aşamasına getirilmiştir. Projenin gerçekleştirilmesi için bir protokol de düzenlenerek ilgili Bakanların imzasına sunulmuştur.

İki aşamada gerçekleştirilecek olan projenin ilk aşamasında pilot il seçilen Ankara’da Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından belirlenen kriterlere göre seçilen 40 personele eğitici eğitimi verilecektir. Bu şekilde Kurum bünyesinde aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddet konusunda

uzman bir kadronun yetişmesi sağlanacaktır. Bu kadro ile Ankara’da görev yapan vaiz, imam-hatip, müezzin-kayyım ve Kur’an kursu öğrencilerinin eğitimi yapılacaktır. İkinci aşamada projenin tüm ülkeye yayılması planlanmaktadır.

Proje eğitiminde yer alacak konular;

- Diyanet İşleri Başkanlığının şiddet, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete yaklaşımı,
- Kadına karşı şiddet/aile içi şiddete ilişkin genel bilgi,
- 4320 sayılı kanun ve ilgili diğer kanunlar/mevzuat hakkında bilgi,
- İlgili kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirme bilgisi,
- İletişim becerileri,
- Şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı şeklinde olacaktır.

XI. Kadına Karşı Şiddet ve Ayrımcılığın Durdurulması Projesi

Dünya çapında yüz kırktan fazla ülke ve bölgede bir milyondan fazla üye ve destekçiye sahip bir insan hakları hareketi olan Uluslararası Af Örgütü, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve diğer uluslararası standartlarda yer alan hakların hayata geçmesi için çalışmaktadır. 2000’li yılların başında “kadına yönelik şiddetle mücadele” kararı alan Uluslararası Af Örgütü, 2010 yılına kadar sürdürmeyi hedeflediği bu kampanya kapsamında 13 ülkede projeyi uygulamaya koymuştur.

“**Kadına Karşı Şiddet ve Ayrımcılığın Durdurulması**” projesi ile Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki öğretmenlere ve Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesindeki din görevlilerine yönelik atölye çalışmaları 2005 yılında başlatılmıştır. 2006 yılında din görevlileri ile yapılan atölye çalışmalarının ilki 24-25 Haziran 2006 tarihlerinde Kızılcahamam’da

düzenlenmiştir. 2006 yılında ayrıca Samsun, Malatya ve Denizli illerinde atölye çalışmaları yapılmıştır. 2007 yılında Erzurum; 2008 yılında Ankara, Kayseri, Elazığ, Bursa; 2009 yılında Adıyaman, Kars ve Edirne illerinde olmak üzere toplam **12 atölye çalışması** gerçekleştirilmiştir. Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu tarafından, 2009 yılında hazırlanan “Good Practices In Legislation On ‘Harmful Practices’ Against Women” raporunda kadına karşı şiddetin önlenmesi hususunda yapılan yasal düzenlemeler kapsamında “**örnek çalışma**” gösterilen bu proje, 2010 yılında yapılacak olan 3 atölye çalışmasıyla tamamlanacaktır.

Ankara-2006

Elazığ-2008

Edirne-2009

Atölye çalışmalarında *“Başkanlığımızın Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddet ile Töre-Namus Cinayetlerinin Önlenmesi Kapsamında Yaptığı Çalışmalar”*, *“Uluslararası Af Örgütünün Tanıtımı”*, *“Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılıkla İlgili Ulusal ve Uluslararası Mevzuat ve CEDAW Sözleşmesi”*, *“Cinsiyet/Toplumsal Cinsiyet”*, *“Kadın Konusundaki Bazı Rivayetlerin Değerlendirilmesi”* ve *“Kadının Kültür, Kültürün Kadın Sorunu”* konularında sunumlar yer almaktadır.

Proje çalışmasına il müftü yardımcısı, ilçe müftüsü, vaiz, din hizmetleri uzmanı, Kur'an kursu öğreticisi, imam-hatip, müezzin-kayyum kadrosunda görev yapan 300 personel katılmıştır.

Bu proje, Başkanlığımızla işbirliği neticesinde farkındalık geliştirme ve bilinç artırma çalışmaları kapsamında “din görevlileri” ne yönelik olarak yapılan ilk çalışma olma özelliği taşımaktadır.

XII. Halk Sağlığı Eğitimi Projesi

“Halk Sağlığı Eğitimi Projesi” kadınların ruh ve beden sağlığının korunması, ailenin ve toplumun hayat standartlarının geliştirilmesi amacıyla, Başkent Kadın Platformu ile birlikte yürütülmüştür. Şubat - Nisan 2008 tarihleri arasında Ankara’da Etimesgut, Keçiören ve Pursaklar ilçelerinde kız Kur'an kursları öğretici ve öğrencilerinin hedef kitle olduğu projeye toplam 450 kişi katılmıştır.

Proje kapsamında *“Hijyen ve Koruyucu Hekimlik”*, *“Kadın Üreme Sağlığı”*, *“Yasal Hak ve Sorumluluklar”*, *“Çocuk Gelişimi”*, *“Dengeli Beslenme ve Sağlıklı Yaşam”*, *“Ruh Sağlığı”* seminerleri verilmiştir.

XIII. Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet Atölyesi

Kadın Dayanışma Vakfı tarafından kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesi için çalışma yapan farklı bölgelerdeki kadın kuruluşlarının, kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin, uzman kişi ve akademisyenlerin ve Hollanda’da aile içi şiddet konusunda çalışan MOVISIE temsilcilerinin bir araya geldiği bir atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. 16-18 Mart 2007 tarihleri arasında Ankara’da yapılan toplantıda Başkanlığımızın kadın ve şiddet ile töre ve namus cinayetleri konusundaki çalışmaları aktarılmıştır.

XIV. Kadın Buluşmaları

Türkiye ve dünyadaki kadın gündemini takip etmek ve bu alanda politika üretmek amacıyla 2003 yılından itibaren farklı illerden, çeşitli sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katılımıyla farklı gündemlerle “Kadın Buluşmaları” adı altında toplantılar yapılmaktadır. 19-21 Aralık 2003 tarihinde Antalya’da yapılan III. Kadın Buluşması’nın gündemi “**Diyanet İşleri Başkanlığında Yeniden Yapılanma Süreci Bağlamında Kadın Sorunları**” olmuştur.

Sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğini önemseyen Başkanlığımız da, 28-30 Nisan 2006 tarihleri arasında Bursa’da “**Değerlerimiz**”, 19-20 Mayıs 2007 tarihleri arasında İstanbul’da “**Küresel Tehdide Karşı Bölgesel Kadın Dayanışması**”, 10-12 Mayıs 2008 tarihleri arasında Konya’da “**Kadına Karşı Ayrımcılık, Şiddet, Başörtüsü Yasakları ve CEDAW Gölge Raporu**” başlıklı kadın buluşmalarına katılmıştır.

XV. Uluslararası Kadın Kongresi

Ülkemizde kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmesinin 75. yıldönümü etkinlikleri kapsamında Dokuz Eylül Üniversitesinin 13-16 Ekim 2009 tarihleri arasında İzmir’de düzenlediği Uluslararası Kadın Kongresi’ne 55 ülkeden 1500 kişi katılmıştır. İlk kez düzenlenen bu kongreye pek çok kurum ve kuruluş temsilcisinin yanı sıra Diyanet İşleri Başkanlığından da temsilciler katılmıştır. **“Diyanet İşleri Başkanlığının Kadın ve Aileye Yönelik Çalışmaları”** oturumunda, Başkanlığın son yıllarda kadın ve aile çalışmalarının ivme kazandığı belirtilerek yürütülen projeler hakkında bilgi verilmiş, sosyal açımlı din hizmeti kapsamında Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının çalışmalarıyla ilgili bir tebliğ sunulmuştur.

**SOSYAL - KÜLTÜREL
FAALİYETLERDEN ÖRNEKLER**

1. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinlikleri

- 2007 yılında, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla 81 il müftülüğüne “Aile İçi Şiddet”, “Erken Yaşta Evlilik”, “Sokak Çocukları” konulu bilgi notları gönderilmiştir.
- 8 Mart 2007 tarihinde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu’nun da katılımıyla, Başkanlık merkezinde görevli kadın personele yönelik bir kutlama programı düzenlenmiştir.
- 10 Mart 2007 tarihinde, Kocatepe Konferans Salonu’nda “**Diyanet, Kadın ve Sanat**” konulu bir panel düzenlenmiştir.

- 11 Mart 2009 tarihinde Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Fatma Üçer Aile Danışma Merkezinde Başkanlığımız uzmanlarınca “**İslam Dininde Kadının Yeri**” konulu bir seminer gerçekleştirilmiştir.
- 12 Mart 2009 tarihinde Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu, Bolu Müftülüğünün ev sahipliğini yaptığı toplantıda Müftülük personelinin eşleriyle bir araya gelmiştir. Sonrasında kadın korumuz tarafından kadın ve aile olgusunu ön plana çıkaran eserlerin icra edildiği bir konser verilmiştir.

- Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Bardakoğlu tarafından 10 Mart 2009 tarihinde Ankara Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan hükümlü ve tutuklular ziyaret edilmiştir. Diyanet İşleri Başkanı'nın kadın cezaevine yaptığı ve ilk olması sebebiyle basında geniş yankı uyandıran ziyarette, Başkanlığımızca tefrişi yapılan cezaevi mescidinin açılışı yapılmıştır. Ayrıca, Diyanet İşleri Başkanlığı Türk Tasavvuf Musikisi Kadın Korusu tarafından bir konser icra edilmiştir.

II. Diyanet İşleri Başkanlığı Türk Tasavvuf Musikisi Kadın Korusu

Söz ile anlatılamayacak pek çok şeyi musiki ile çok kısa sürede ve en etkili bir şekilde ifade etmek mümkündür. İslam kültürü de bu anlamda zengin bir donanımına sahiptir. Toplumumuza istenen mesajların musiki ile aktarılmasının öneminin farkında olan Başkanlığımız, bu konuda gerekli çalışmayı yapmış ve kendi personelinin tasavvuf musikisi koroları oluşturmuştur.

Bu bağlamda, Diyanet İşleri Başkanlığı Türk Tasavvuf Musikisi Kadın Korusu çalışmalarına Haziran 2007 tarihinde başlamıştır. Baş-

kanlığımızda görevli Kur'an kursu öğreticisi ve kadın vaizlerden oluşan koroya şef olarak Kültür Bakanlığı ses sanatçılarından Nebahat Konu Yılmaz getirilmiştir. Sınavla seçilen koro üyeleri alanlarında profesyonel hocalar tarafından Türk tasavvuf musikisi repertuarı, cami musikisi, şan, nota-solfej eğitimine tabi tutulmaktadırlar. Koromuz hem bu eğitim faaliyetlerine devam etmekte hem de dinî gün ve gecelerde yapılan irşat programlarında konserler icra etmektedir. Ayrıca Kutlu Doğum Haftası, Dünya Kadınlar Günü, Mevlana'yı Anma Haftası, Aşure Günü, hafızlık merasimi vb. etkinlikler çerçevesinde yurt içinde ve yurt dışında verdikleri konserlerde izleyenlerin beğenilerini kazanmaktadır. Koromuz, Adalet Bakanlığı ile yapılan ortak çalışmalar sonucu cezaevlerindeki kadınlarımıza da musikinin huzur ve coşkusunu taşıyan konser programları düzenlemektedir.

III. Yayınlarımızda Kadın ve Aile

Başkanlığımız süreli yayınlarında “**kadın sorunları, aile içi iletişim, kadın ve aile, kadına yönelik şiddet**” gibi konularda makaleler yayınlanmakta, bu konularla ilgili olarak İslam dininin bakış açısı ortaya koyulmaya çalışılmaktadır. “**İslam’a Giriş-Evrensel Mesajlar**” adlı eserde kadınlarla ilgili müstakil bir makaleye yer verilmiştir.

Diyanet Aylık Dergi’nin “Şiddetin Karmaşık Dünyası” başlıklı Şubat 2005 sayısında şiddetle ilgili pek çok konuya yer verilmiş, “Şiddet Bu Kadar Yakınımızdayken...” başlıklı Ocak 2007 sayısında da kadına yönelik şiddet konusu gündeme alınmıştır. Ayrıca Mart 2007’de “**Gelecek ve Hakikat Arasında Kadın**”, Mayıs 2007’de “**Ana Gibi Yar Olmaz**”, Mart 2008’de ise “**Kadın Dindarlığı**” başlıklı özel ekler çıkartılmıştır. 2009 yılının Eylül ayında “**Hayatın Nevbaharı Gençlik ve Sorunları**” başlığı altında yayınlanan dergi içeriğinde de gençlik sorunları, ailede iletişim, İslam ve kadın konuları ağırlıklı olarak işlenmiştir.

2009 yılında “Sorunlarımız ve Sorumluluklarımız” adlı seri içerisinde “**Değişen Dünyada Kadın**”, “**Aile Huzuru**”, “**Şiddet ve Çocuklarımız**” adlı eserler basılmış ve 150.000’er adet dağıtımı yapılmıştır.

30 – 31 Ekim 2009 tarihleri arasında yapılan IV. Dini Yayınlar Kongresi’nde beşinci kongre temasının “**Tarihten Günümüze Kadın Konulu Yayınlar**” olması kararlaştırılmıştır.

Başkanlığımız ve TRT işbirliği ile hazırlanan “**İslam’ın Aydınlığında**” programında 2006-2007 yıllarında “**Şiddet, Aile, Aile Huzuru, Anneler Günü, İslam ve Kadın**”; 2008-2009 yıllarında ise “**Aile ve Hz. Peygamberin Aile Hayatı**” konulu sohbet programları yayınlanmıştır. Söz konusu programlar Başkanlığımız web sayfasında da (www.diyaret.gov.tr) yayınlanmaktadır.

2009 yılı Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle “**Allah Resulü ve Ailesine Özlem**” konulu bir sinevizyon hazırlanarak Başkanlığımız yurt içi ve yurt dışı teşkilatına dağıtılmıştır.

IV. Kız Çocukları Okulsuz Kalmasın Kampanyası

Başkanlığımızca, kadın-erkek ayırımı yapmadan herkesi öğrenmeye teşvik eden ve doğru bilginin peşinde olmayı emreden yüce dinimizin öğretileri halkımıza aktarılacakla yetinilmemiş, personelin de maddi desteğiyle **okullar yaptırılmıştır**. Bunun yanı sıra, Milli Eğitim Bakanlığı ile UNICEF işbirliğinde yürütülen “Haydi Kızlar Okula” kampanyasına destek vermek, kız çocuklarının okullaşmasına katkı sağlamak ve kamuoyunu bu konuda bilinçlendirmek amacıyla Kurum bünyesinde “**Kız Çocukları Okulsuz Kalmasın**” kampanyası başlatılmıştır.

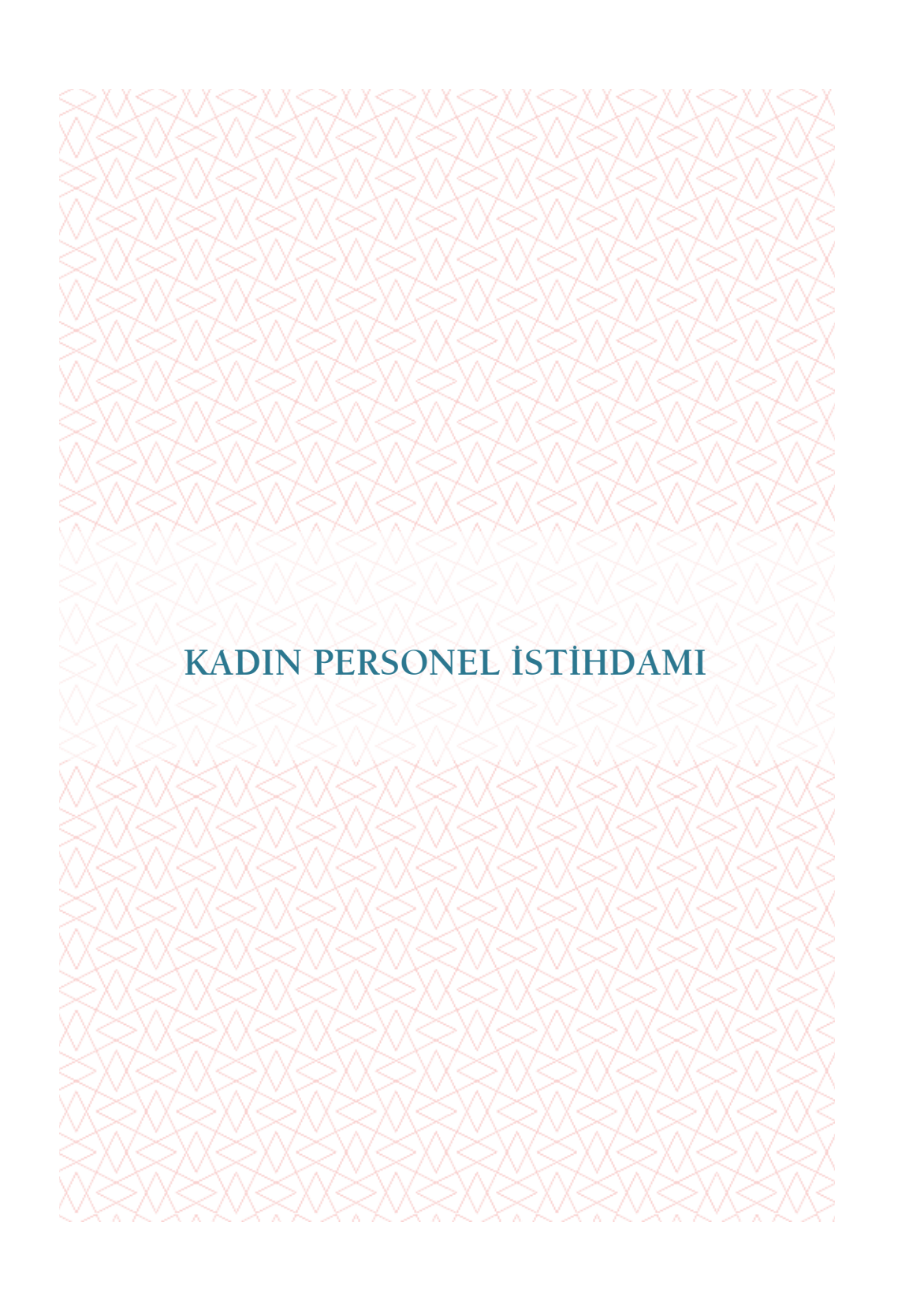

İl ve ilçe müftülüklerimiz tarafından 2006 – 2007 eğitim-öğretim yılında, ailelerinin ekonomik durumu iyi olmayan **2049 kız öğrencinin** temel eğitim giderleri karşılanmıştır. Başkanlığımızın değer verdiği ve farklı kesimlerce takdir edilen, toplumun konuyla ilgili bilinç düzeyini yükselten bu önemli çalışmaya devam edilmiş; sonraki yıllarda da **4712 kız öğrencinin** temel eğitim giderleri karşılanmıştır.

Kız çocuklarının okullaşmasına önem veren Başkanlığımız, her fırsatta konuyu gündeme alarak halkı bilgilendirmekte ve duyarlı olmaya davet etmektedir. Bir örnek vermek gerekirse 09.09.2005 tarihinde “**Çocuklarımızı Eğitimsiz Bırakmayalım**” başlıklı bir hutbe hazırlanmış ve tüm camilerde okutulmuştur:

“... Bu hafta okullarımız yeni bir eğitim-öğretim yılına başlıyor. Eğitimin temeli ailede başlar, okulla ve çevreyle devam eder. Her çocuk ailesinden, okulundan ve çevresinden edindiği bilgi ve davranışların etkisi altındadır.

Bu noktada, kız-erkek ayrımı yapmaksızın çocuklarımızın eğitimi için bütün imkânlarımızı seferber edelim.”

KADIN PERSONEL İSTİHDAMI

Ülkemizde kadınların sosyal hayata katılımlarında eğitim, kültür ve diğer haklardan gerektiği şekilde istifade etmelerinde çeşitli sorunlarla karşılaşmışlar herkesçe malumdur. Bu sorunların çözümüne katkıda bulunmak ve kadınların dinî açıdan doğru bilgilerle aydınlatılmasını sağlamak amacı ile Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde de kadın din görevlilerinin çalışmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Teşkilat bünyesinde ilk kadın Kur'an kursu öğreticisi 1940'lı yılların başında göreve başlamış, bu yıllardan itibaren de kurumda muhtelif sayıda kadın görevli çalışmıştır. Özellikle son yıllarda teknik alanlar dâhil her birimde (bilgisayar mühendisi, doktor, röntgen teknisyeni, vs.) kadın görevlilerin sayısında ciddi bir artış olmuştur. Başkanlık merkezimizde 2000 yılında kadın personel sayısı **18** iken 2007 yılında bu sayı **43**, 2009 yılında ise **53** olmuştur.

Bu bağlamda, her alanda kadın din görevlisine ihtiyaç olduğuna inanan Başkanlığımız, kadınları daha fazla görev ve sorumluluk almaları için teşvik etmekte, onlara yetki vererek destek olmaktadır. Özellikle 2000 yılından itibaren kadın görevlilerin hem sayısı hem de görev, yetki ve sorumlulukları artırılmaktadır. Kadın personele yönelik özendirici uygulamaları şu şekilde özetlemek mümkündür:

Diyanet İşleri Başkanlığı mevzuatına göre il müftü yardımcısı atamalarında gerekli olan **“en az üç yılını ilçe müftüsü veya eğitim merkezi öğretmeni olarak geçirmiş olmak”** şartı **kadın il müftü yardımcısı** atanırken **aranmamaktadır**. Öte yandan mevzuata göre ilçe müftüsü olmak için **“Başkanlıkça açılan ihtisas kursunu başarı ile bitirmiş olmak veya doktora yapmış olmak”** şartı da göz önüne alınırsa kadınların müftü yardımcısı olarak atanmasında önemli ölçüde kolaylık sağlandığı görülmektedir.

Vaizliğe atanırken **“Başkanlıkça açılan ihtisas kursunu başarı ile bitirmiş veya ilahiyat alanında doktora yapmış olmak”** şartı da kadınlarda aranmamaktadır.

Başkanlık tarafından son **3 yılda, sadece kadınlara yönelik stajyer vaizlik** yeterlilik sınavı açılmıştır. Bu şekilde başka kurumlardan ve kendi kurumumuzdan diğer unvanlarda görev yapan kadınların vaiz olması kolaylaştırılmıştır. Stajyerliği kaldırılan vaizler Başkanlığın uy-

gun göreceği ilçe veya cezaevi vaizliğine, kadın vaizler ise il veya ilçelere atanabilmektedirler. Mevzuatta ayrıntılı bir şekilde yer almamış olsa da, görevlendirmelerde kadın din görevlilerinin istek ve ihtiyaçları Başkanlığımızca dikkate alınmaktadır. Vaizlerin görev yerleri hakkındaki düzenlemeler ilk olarak Başkanlığın **1999 yılında çıkardığı Yönetmelik'te** yer almıştır. **2004 yılında çıkarılan Diyanet İşleri Başkanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nde** de kadın personelle ilgili olumlu değişiklikler getirilmiştir.*

İl Müftü Yardımcısı:

Başkanlığımız, 2004 yılındaki Yönetmelik'e göre açtığı sınavla, ilk olarak 2005 yılında **Kayseri** ve **Antalya**, 2006 yılında **İstanbul**, **İzmir**, **Bursa**, **Konya** ve **Sivas**, 2007 yılında **Edirne**, 2009 yılında da **Şanlıurfa**, **Manisa** ve **Adana** illerine birer il müftü yardımcısı olmak üzere toplam **11 kadın müftü yardımcısı** atamıştır. Kadın müftü yardımcısının sayısının artırılması hususunda çalışmalar devam etmektedir. Yer değiştirme nedeniyle, Konya müftü yardımcımız **Eskişehir'de**, Edirne müftü yardımcımız ise **Balıkesir'de** görevlerine devam etmektedir.

Eğitim Uzmanı:

Başkanlığımız bünyesinde **ilk kadın eğitim uzmanı 1998 yılında** göreve başlamıştır. Bugün itibarıyla **4'ü Merkezde, 2'si taşrada** olmak üzere toplam **6 eğitim uzmanı** görev yapmaktadır.

Din Hizmetleri Uzmanı:

Başkanlık, 1999 yılında çıkardığı bir Yönetmelikle **sadece kadınların** görev yapabildiği böyle bir kadro ihdas etmiştir. Bu gün itibarıyla **100 "Din Hizmetleri Uzmanlığı"** kadrosunun 61'ine atama yapılmış durumdadır.

* Kadın vaizlerin ve Kur'an kursu öğreticilerinin sayılan Ek-3'te bulunmaktadır.

**BASINDA
DİYANET VE KADINA YÖNELİK
ÇALIŞMALAR**

Diyabet'ten 'kızları okutalım' hutbesi

Diyabet İşleri Başkanlığı, okulların açılması nedeniyle eyfildede okutacağı hutbeyle kız çocuklarının okula gönderilmesi çağrısında bulunacak.

'Çocuklarımızı eğitimsiz bırakmayalım başlıklı hutbede, "Kız - erkek ayrımı yapmaksızın çocuklarımızın eğitimi için ve geriliğin İslam'da asla ve asla yerinde olmadığı" vurgu yapıldı.

Hutbe, çocuk ve milli değerlerini korumakla ilgili mesajlar verildi. Selman Erci, Ankara'da düzenlenen toplantıda, "Kız - erkek ayrımı yapmaksızın çocuklarımızın eğitimi için ve geriliğin İslam'da asla ve asla yerinde olmadığı" vurgu yapıldı.

Cocukları okutmak Kur'an'ın emridir

İslam dininin eğitim ve bilime büyük önem verdiğini dile getiren Başkan Ali Bardakoglu, "Kur'an'da okuma yazma biliminin değerlerini öğretmesi isteniyor" dedi.

ÖZETİ: M. M. YERLİ / İSTANBUL

İslam dininin eğitim ve bilime büyük önem verdiğini dile getiren Başkan Ali Bardakoglu, "Kur'an'da okuma yazma biliminin değerlerini öğretmesi isteniyor" dedi.

Oruç tutanlara müjde

Oruç tutanlara müjde. Oruç tutanlara müjde. Oruç tutanlara müjde.

KADINA VE ERKEĞE FAZL

Kadın ve erkek için fazl. Kadın ve erkek için fazl.

KAMAZAN PIRSAZIN

Kamazın pırsazın. Kamazın pırsazın. Kamazın pırsazın.

CAMİLER KADINLAR İÇİN DÜZENLENECEK

Dinî kurumlar kadınların eğitim ve bilime katılmasını teşvik ediyor. Dinî kurumlar kadınların eğitim ve bilime katılmasını teşvik ediyor.

ZİHNİYET DÖNÜŞÜMÜ ONLARLA SAĞLANDI

Zihniyet dönüşümü onlarla sağlandı. Zihniyet dönüşümü onlarla sağlandı.

Öncelik verin

Öncelik verin. Öncelik verin. Öncelik verin.

Namus cinayeti dini değil toplumsal bir sorun

DIYANET İşleri Başkanı Ali Bardakoglu, İslam dininde kadın-erkek ayrımının söz konusu olmadığını belirtti ve "Kadın hakları ihlali, İslamdan değil, İslam dinine bakış açısından kaynaklanıyor. Bunda coğrafi, ekonomik şartlar ve kültür belirleyici unsurlar. Bu unsurlar zamanla dine girdiği için yanlış anlaşılmalara neden oluyor" dedi. Bardakoglu, CNN Türk'te katıldığı bir televizyon programında kamuoyu gündemini çok sık ılgal eden töre cinayetleri konusuna değindi, bu tür cinayetlerin kaynağının İslam dini olmadığını altını çizdi. İslamın namus ve iftete önem veren bir din olduğunu anlatan Bardakoglu, "Namus ve iffet konusunda sorumluluğu sadece kadınlara yüklemeyiz. Bu bütün olarak toplum sorunudur" dedi.

ANKARA/ANKA

Din görevlileri de aile içi şiddetle mücadele edecek

Kadın Statüsü Genel Meclisi'nde (KSGM), Türkiye'de Kadınlar Dürümü 2009 Raporu'nun hazırlanması, Raporu göre, KSGM, Bileşimli Milletler Nüfus Projesi ile ilgili olarak, Çukurova Programı çerçevesinde "Kadın Karşı Süddin Alın ve Uygulanabilir Proje"nin hazırlanması ve Uygulanabilir Proje'nin hazırlanması için çalışmalarını sürdürmektedir.

Kadınların ekonomik açıdan kaynakları ist olan toplumlarda daha belirgin olarak görüldüğü, kadınlar ne biçimde olursa olsun kadınların hayatına katkı ve güvenliği sağlanmasında katkıları beklenir. AA

Kadın ekonomik krizde de kurban
Öte yandan...

Oce yandan egfirin, saglik, riyaset ve kirdidim atalarinda adinin duruma gibi bilgilere y yadig raporda kadının asete katilimının simizde hals eriklerle diuere gelmedigi ve omik kriz dönemlerinden kadimlerin itten çıkardığı biljce. Raporda ayrıca,

**Diyanet'ten 'Kadına
siddeti önleme' atağı**

KADINA yönelik şiddetin önlenmesi
için vaz ve hutbe veren, çeşitli konfe-
ranslar düzenleyen Diyanet İşleri Baş-
kanlığı, şimdi de din adamlarını kadınlara
yönelik şiddete karşı eğitecek. Başbakan-
lık Kadın Kurumu Genel Müdürlüğü ve
Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ile birlikte
yürütülecek olan proje kapsamında ilk
olarak pilot bölge seçilen Ankara'daki
tüm din adamlarını eğitimden geçirecek.
"Sonra tüm Türkiye'deki din adamları
da bu eğitime duyarlı hale getirilecek."

ÖRGÜTÜYLE ORTAK PROJE
uluslararası Af
Karşı Sıd

ÖRGÜTÜYLE Uluslararası Af Örgütü'yle birlikte "Kadına Karşı Şiddetle Yaşamaya Geçirecek" Proje kapsamında Türkiye'de yaygınlaşacak olan Diyanet İşleri Başkanlığı'na yapacak olan Diyanet İşleri Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'yla birlikte "Kadının İnsan Hakları" ve "Baba Destek Projesi" çalışmalarını başlatılacak. ■ İnan GEDİK /ANKARA

REL ERASLAN

DEL ERASLAN
Aşk ve evlilik arasında
irşad büroları...

[illegible][illegible]

Kadın müftüler kadınların

Büroların Sırdası

Alle İşad ve Rehberlik Büroları'nın bulunduğu 8 ilde kadın müfrit yardımcısı görev yapıyor. Kadınlar bu büroların daha rahatlıkla an-

Devrim DERİN BALIKTEPE TAYRAN

Türkiye genelinde 29 il müdahalede bulunan Alle İşad ve Rehberlik Büroları'nın 8 ilde kadın yardımcısı görev yapıyor. Kadınlar bu büroların daha rahatlıkla an-

Antalya **İstanbul** **İzmir** **Adana** **Antalya** **İstanbul** **İzmir** **Adana**

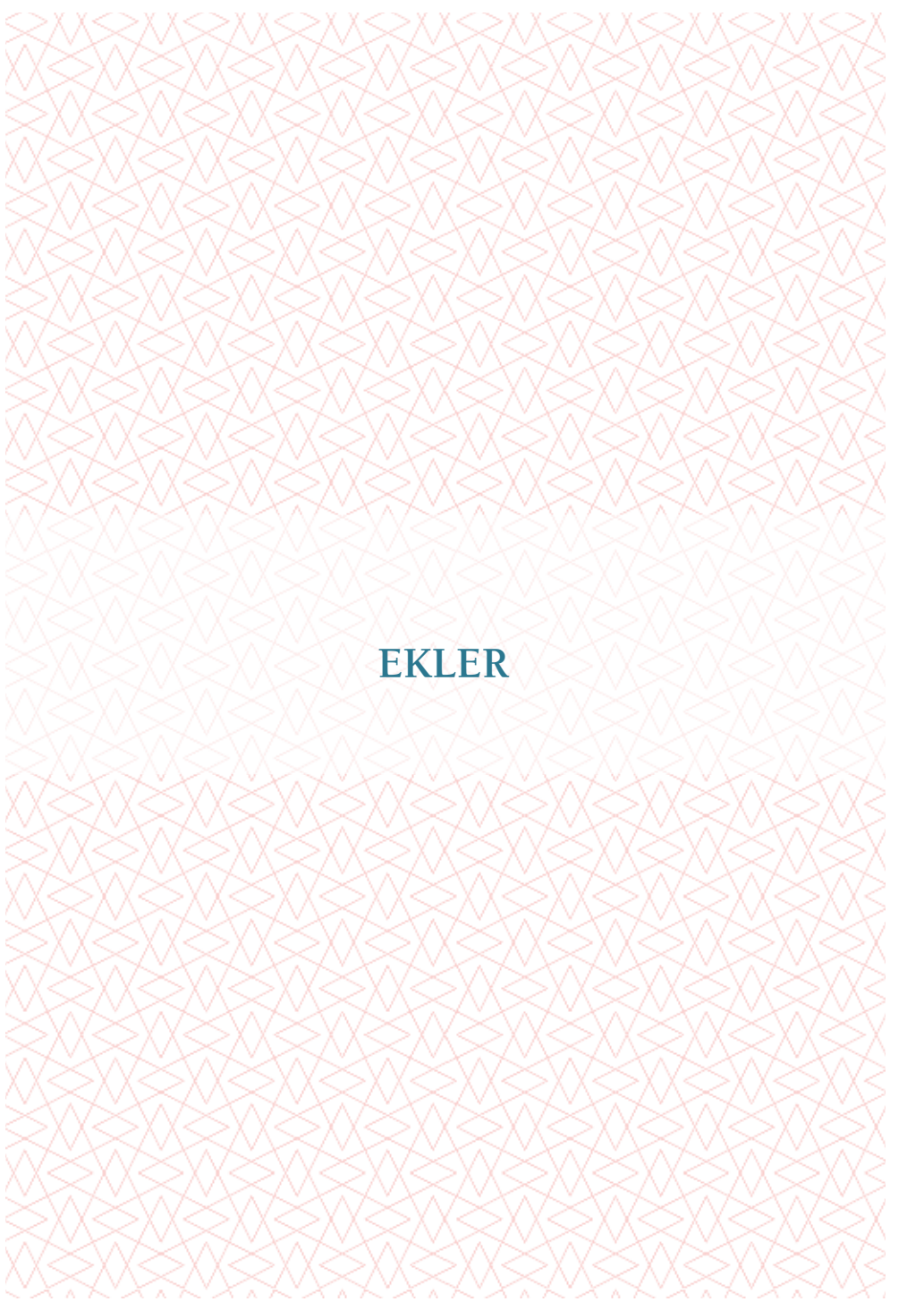
KADINLAR TELEFONLA ARİYOR

Bir erkilek piyasaanayacakları konuları kadın dan görüşüne daha rahat sorabilir Kadımlar, 'Aile İli-

[illegible]

100

5
in
su
ka
ya
lae

EKLER

Ek-1**2006/17 Başbakanlık Genelgesi****T.C.****B A Ş B A K A N L I K****Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü**

Sayı : B.02.0.PPG.0.12-010-06-8717

03 TEMMUZ 2006

Konu : Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet
Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin
Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler.

GENELGE**2006/17**

Kadın ve çocuklara yönelik şiddet insanlığın gündemindeki yerini korumaktadır. Bu tür şiddetin en acımasız biçimi kamuoyunda “töre cinayeti” olarak tanımlanan kadına yönelik öldürme olaylarıdır. Kadın ve çocuklara yönelik şiddetin ülkemiz de de devam ediyor olması yeni ve acil önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Ekonomik kalkınma ve gelişme ile birlikte eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesiyle gide-rek ortadan kalkacak olan bu sorunların çözümü için kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte sivil toplum örgütleri ve vatandaşlarımıza büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Nitekim Türkiye Büyük Millet Meclisi de sosyal bir yara olan bu olguyla ilgilenme ihtiyacı hissetmiş, 28/6/2005 tarihli ve 853 sayılı ka-

rarıyla bir araştırma komisyonu teşkil etmiştir. Bu komisyon çalışmalarını tamamlayarak kadın ve çocuklara yönelik şiddetin sebepleri ile alınabilecek önlemleri belirleyen kapsamlı bir rapor hazırlamıştır.

Mezkûr komisyon çalışmaları sonucunda hazırlanan ve Hükümetimizce de benimsenen bu konuda alınacak önlemlere ilişkin öneriler ve bundan sorumlu kuruluşlar ekli listelerde belirtilmiştir. Bu önerilerle ilgili olarak başlatılacak çalışmalarda koordinasyon görevi çocuğa yönelik şiddet konusunda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, kadına yönelik şiddet ve töre/namus cinayetleri konusunda ise Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilecektir.

Sorumlu kuruluşların ve bu kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket etmesi gereken kurumların ayrı ayrı belirttiği önlemlere ilişkin çalışmalar, koordinatör olarak belirlenen Genel Müdürlüklerle işbirliği içerisinde derhal başlatılacaktır. Sorumlu kurumlar tarafından görev alanına giren konularda hazırlanacak ayrıntılı faaliyet raporlar üçer aylık dönemlerle ilgili koordinatör kuruma gönderilecektir.

Bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Ek-2**“8 Mart Dünya Kadınlar Günü” Basın Açıklaması****T.C.****BAŞBAKANLIK****DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI****Basın ve Halkla İlişkiler Şubesi Müdürlüğü**

Sayı : 53

Konu: Kadınlar Günü

08.03.2004

Basın Açıklaması**(8 Mart Dünya Kadınlar Günü)**

İnsan hakları ve bunun önemli bir parçasını teşkil eden kadın hakları, sadece insanlık tecrübesinin günümüzde ulaştığı ortak bir söylem değil, aynı zamanda yüce dinimizin insanlığa getirdiği mesajın özünde yer alan temel değerlerden de biridir. Dinimiz, saygı değer ve şerefli bir varlık olarak yaratılan insanın yaşama hakkını ve onun diğer temel haklarını dokunulmaz/mukaddes haklar olarak ilân etmiştir.

Bunun içindir ki, insan hakları alanında çevremizde olup biten olumsuzluklar ve ihlaller karşısında duyarsız kalmamak, bunların giderilmesi ve iyileştirilmesi yönünde bilinçlenmek ve çaba göstermek, bu konuda yüce dinimizin evrensel mesajından ve temel öğretilerinden yararlanmak hem dinî, hem de insanî bir görevdir.

Töre veya namus cinayeti denilen olay, ülkemizde kadınların maruz kaldığı sorunlardan sadece biridir. Esasen kadınların, modern Batı toplumları da dâhil günümüzde yaşadığı daha pek çok sorun vardır. Bu sorunların arka planında sosyal, kültürel, ekonomik birçok sebep,

dinden değil tarih ve coğrafyadan gelen pek çok unsur bulunmaktadır. Töre cinayetlerinin temelinde ise büyük ölçüde ataerkil zihniyetin, erkek varlığını ve haklarını önceleyen ya da merkeze alan bir anlayışın kadınlarla ilgili algı ve kabulleri yatmaktadır. Kadını kendi varoluş serüveninin öznesi kabul etmeyen bu anlayış, doğumundan itibaren onu erkekten aşağı ve ikinci bir cins olarak algılama ve kodlama yanlısına düşmekte, ikinci aşamada da bu yanlışı dine onaylatma gayretine girmektedir. Hâlbuki İslam kadın ve erkeği Yaratıcı karşısında eşit bireyler olarak tanıtmakta, Kur'an, her dönem toplumunda az veya çok varlığını sürdüren bu anlayışı açıkça kınamaktadır. (Nahl, 58-59; Zuhruf, 17-18; Tekvir, 8-9)

Kur'an vahyinin tamamlanmasının üzerinden on dört asır geçmesine rağmen kadın hakları, kız çocuklarına karşı izlenen ayrımcılık konusunda hâlâ Yüce Yaratıcının kınadığı durumda olmamız gerçekten esef verici ve düşündürücü bir olaydır. Diğer taraftan Hz. Peygamber'in babalığını örnek alabildiğimiz söylenebilir mi? O, kızlarına karşı son derece yakın, şefkatli ve merhametli bir babaydı. Genç kız ve kadınların hor görülmesine, dövülmesine, zorla evlendirilmesine asla müsaade etmiyordu. Kızlarını iyi eğitip yetiştiren babaları cennetle müjdeliyordu.

Kur'an'ın bütün uyarıları ve Hz. Peygamber'in örneğine rağmen, 21. yüzyıla girdiğimiz bir dönemde kız çocuklarımızın ve kadınlarımızın eğitilmeleri ve iyi yetiştirilmeleri konusunda her birimizin üzerine düşen farklı sorumlulukların bulunduğu açıktır. Özellikle ataerkil zihniyetin hâkim olduğu, cinsiyet farklılığının hiyerarşik ve katı kalıplar içinde algılandığı bölgelerimizde, kız çocukları ve kadınların töre cinayeti, aile içi şiddet, eğitim ve cinsiyet ayrımcılığı gibi bir dizi olumsuzluklara hedef olması işin belki de en üzücü yanıdır.

Namus kavramının ve onunla yakın içeriklere sahip iffet ve ırz kavram-

larının çok daha geniş bir kapsamı, insanın düşünce, niyet ve bütün davranışlarıyla bağlantıları bulunduğu hâlde bunların, sadece kadının bedeniyle ilişkilendirilmesi ve dar bir çerçevede anlamlandırılması, yine bunların sadece kadına düşen bir sorumluluk olarak görülmesi de söz konusu zihniyetle, sosyal yapıyla ve gelenekle beslenen bir başka yanlış anlayıştır.

Hayatı ve ölümü yaratan da, insana hayat hakkını bahşeden de Yüce Rabbimizdir. İnsanın hayat hakkı, diğer her bir haktan daha önemli ve öncedir. Kişilere, resmî ve yasal otoriteden bağımsız olarak yargılama ya da cezalandırma yetkisi tanınamaz. Ortada bir suç varsa kişilerin ancak yetkili mercilere şikâyetle bulunma ve dava açma hakkı vardır. Hiçbir aile meclisi mahkeme olmadığı gibi töreler de kanun değildir. Kendilerinde böyle bir hak görenlerin bu saikle işledikleri cinayetler hiçbir şekilde din ile meşrulaştırılamaz ve asla haklı gösterilemez. Bu cinayetleri işleyen kişiler, hem toplum nazarında hem de İslami öğretiye göre Allah katında suçludurlar.

Namus ya da töre cinayetleri, kadına karşı yaygın şiddetin en uç tezahürlerinden biridir. Bu yüzden günümüzde artık şiddet kültürüyle yüzleşmek ve mücadele etmek zorundayız. Ancak bunun çok yönlü ve uzun soluklu bir mücadele olduğunu da bilmeliyiz. Devletin pek çok biriminin ve kadın örgütleri başta olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile bu sorunun temelleri, boyutları ve çözüm süreci ile ilgili çalışmalar yapılmalı ve şiddetle mücadele bir devlet politikası hâline getirilmelidir. Buna eğitimcisinden sosyologuna, sivil toplum örgütlerinden basın-yayın kuruluşlarına kadar herkes katkı sağlamalıdır. Özellikle yazılı ve görsel yayınların namus, töre ve yerel kültürler adına şiddeti onaylayıcı motiflerden arındırılmaları da bu hedefin gerçekleşmesinde ayrı bir önem taşımaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı olarak ülkemizin kadın sorunlarına karşı duyarlı olmayı ve bu sorunların çözümünde aktif rol almayı kalıcı bir politika olarak benimsemiş bulunuyoruz. Bu kararlı tavrımızı bir an önce pratik hayata aktarabilmek için kadın sorunlarıyla ilgili çalışmalar yürüten çeşitli birimlerle ve kadın kuruluşlarıyla görüşmeler yapmak-tayız. Bu konuda dinin yanlışı onaylayıcı bir referans olmasını önleyip doğruya destek veren bir aydınlık olmasını, birlikte ve barış içinde ya-şadığımız, birbirimize insan olarak saygı ve sevgi duyduğumuz bir dün-yayı inşada yüce dinimizin kalıcı öğretisini yapı taşı kılmak istiyoruz.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün kadın-erkek herkese mutluluk ve barış getirmesini, insan hakları ve cinsiyet ayrımcılığı konusunda daha aktif bir duyarlılık ve bilinç düzeyine ulaşmamızda yeni bir baş-langıç olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Ali BARDAKOĞLU
Diyanet İşleri Başkanı

Ek-3

Kurum Personelinin Cinsiyete Göre Dağılım İstatistikleri

Erkek ve kadın din görevlileri hakkındaki sağlıklı istatistiki veriler ilk olarak 1991 yılında elde edilmiştir.

Başkanlığımız personelinin **%84'lük kısmını imam ve müezzin** kadrosu oluşturmaktadır. İmam ve müezzinlerin de tamamının erkek personel olması nedeniyle kıyaslama için **bu kadro dışında yer alan kadın-erkek personele** ait sayısal değer ve oranlar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

YIL	KADIN	ERKEK	TOPLAM
1991	2715 (%24)	8898 (%76)	11613
2000	2714 (%23)	9068 (%77)	11782
2001	2691 (%23)	8893 (%77)	11584
2002	2616 (%22)	9281 (%78)	11897
2003	2527 (%21)	9364 (%79)	11891
2004	2696 (%22)	9550 (%78)	12246
2005	2996 (%24)	9506 (%76)	12502
2006	3071 (%24)	9768 (%76)	12839
2007	3892 (%30)	9182 (%70)	13074
2008	3755 (%29)	9199 (%71)	12954
2009	3648 (%28)	9495 (%72)	13143

1991 yılı ve 2000 yılından itibaren vaiz ve Kur'an kursu öğreticilerinin sayıları hakkındaki bilgiler tablo hâlinde aşağıya çıkartılmıştır:

YIL	KADIN VAİZ	ERKEK VAİZ	KADIN K.K.ÖĞRT.	ERKEK K.K.ÖĞRT.
1991	34 (%5)	603 (%95)	2670 (%56)	2081 (%44)
2000	31 (%6)	460 (%94)	2607 (%61)	1691 (%39)
2001	57 (%10)	542 (%90)	2515 (%64)	1415 (%36)
2002	78 (%12)	574 (%88)	2454 (%66)	1279 (%34)
2003	76 (%11)	642 (%89)	2374 (%66)	1197 (%34)
2004	182 (%19)	781 (%81)	2376 (%68)	1134 (%32)
2005	208 (%19)	898 (%81)	2610 (%70)	1107 (%30)
2006	221 (%18)	989 (%82)	2718 (%71)	1092 (%29)
2007	234 (%19)	1022 (%81)	3504 (%80)	877 (%20)
2008	232 (%20)	951 (%80)	3201 (%73)	1159 (%27)
2009	221 (%18)	986 (%82)	3263 (%74)	1165 (%26)

2009 yılı kadın vaiz sayısı, 2000 yılına oranla % 713 artmıştır.

2000'den sonra erkek Kur'an kurslarına çeşitli nedenlerle talep azalırken bunun tam tersine kadınlarda ciddi bir talep ve ilgi görülmektedir. Bu nedenle 2004 – 2007 yılları arasında atanan tüm Kur'an kursu öğreticileri kadındır. Öte yandan rutin olarak yapılan İl Müftüleri Toplantısı'nda görüşülmek üzere 2003 yılında illerden gelen raporlarda da “kadınlara yönelik faaliyetlerin ve bunun için de kadın din görevlileri sayısının artırılması” gereği vurgulanmıştır. Kadınların artan ilgi ve taleplerini karşılayabilmek için Kasım 2005 tarihinden itibaren Başkanlığımız sözleşmeli Kur'an kursu öğreticisi istihdam etmek zorunda kalmıştır. 2005 – 2007 yılları arasında 4500, 2007-2008 dönemi için ise 2500 olmak üzere toplam 7000 sözleşmeli kadın öğretici kadrosu tahsis edilmiştir.

Ek-4**İl Müftüleri Sonuç Bildirgelerinde Aile Eksenli Toplumsal Sorunlara İlişkin Alınan Kararlar****26-30 Haziran 2005, Abant****Kadın Hakları**

Peygamber Efendimiz, kadın haklarına riayeti toplumlara önemli bir vazife olarak yüklemiştir. Toplumumuzda kadının hukukunun yeterince iyi korunduğu maalesef söylenemez. Mevcut hâliyle kadınıımız, değişik vesilelerle birçok ayrımcılığın konusu olmaktadır. Bu ayrımcılığın giderilmesi, kadının özgür ve eşit birey olarak diğer bireylere tanınan hak ve imkânlardan yararlanması, bizzat Hz. Peygamber'in başlattığı ve hepimizin sahip çıkması gereken ortak hedef ve ilkelerden biri olmalıdır.

28 Şubat 2006, Antalya

11. Madde: İnsan hakları ve bunun önemli bir parçasını teşkil eden kadın hakları, sadece insanlık tecrübesinin günümüzde ulaştığı ortak bir söylem değil, aynı zamanda yüce dinimizin insanlığa getirdiği mesajın özünde yer alan temel değerlerden biridir. Dinimiz saygın, değerli ve şerefli bir varlık olarak yaratılan insanın yaşama hakkını ve onun diğer temel haklarını dokunulmaz ve mukaddes haklar olarak ilan etmiş, bu konuda cinsiyet ayırımına asla yer vermemiştir. İslam, kadın ve erkeği Yaratıcı karşısında eşit bireyler olarak tanıtmakta, her dönemde kadınlara karşı insanlar arasında az veya çok varlığını sürdüren haksız uygulamaları açıkça kınamaktadır.

8-11 Eylül 2006, Kızılcahamam-Ankara

5. Madde: Başkanlığımız, kadın-erkek ayrımı yapmadan, herkesi öğrenmeye teşvik eden ve doğru bilginin peşinde olmayı emreden yüce dinimizin öğretilerini, her fırsatta sadece halkımıza aktarmakla yetinmemiş, personelinin maddi destekleriyle okullar inşa etmiştir. Aynı şekilde bu yıl da “eğitime katkı seferberliği” ne yürekten destek vererek “kız çocukları okulsuz kalmasın” çağrısı yapmayı onurlu bir görev bilmektedir. Bu çağrımızın bir parçası ve yol açıcı bir davranış olması umuduyla, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri başta olmak üzere, il müftülüklerimiz bulundukları illerde, personelimizin katkılarını da alarak, ailelerinin ekonomik durumu iyi olmayan belli sayıda kız öğrencinin temel eğitim giderlerini üstlenmeye karar vermiştir.

8. Madde: ...Din görevlisini, sadece din hizmetinin doğru ve etkin şekilde sunumunda değil, aynı zamanda toplumun birlik ve beraberliğini, huzur ve barışını teminde de önemli bir unsur olarak görmek gerekir. Bunun için de aile içi sorunlar, kadının maruz kaldığı ayrımcılık ve şiddet, insan hakları ihlalleri, töre cinayetleri, çevre duyarlılığı, kötü ve zararlı alışkanlıklarla mücadele gibi sosyal konularda ilgililere dinî bilgi açısından rehberlik etmek, varsa yanlış dinî anlayışları gidermek, bu alanda çalışan kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde hareket etmek, uzman din görevlilerimizin sorumluluğu kapsamındadır.

27 Mayıs 2008, Van

6. Madde: ...Kur'an-ı Kerim evlenme akdini sorumlulukları ağır bir sözleşme olarak kabul etmiş, evliliği eşlerin karşılıklı sorumluluklarını yerine getirdikleri ve kendilerine düşen ödevleri yapmayı taahhüt ettikleri bir güven sözleşmesi olarak değerlendirmiştir. Tarafların hür iradesi olmaksızın böyle bir sözleşmeden söz edilemez. Ne var ki, çok az da

olsa bazı yörelerimizde genç kızlarımızın çocuk sayılabilecek kadar erken yaşlarda zorla evlendirildiği ve bu uygulamanın dine dayandırılmaya çalışıldığı esefle müşahade edilmektedir. Bu yaklaşımın ilmi ve dini bir temeli yoktur. Öte yandan, evliliğin hiçbir zorlama olmaksızın tarafların özgür iradeleriyle gerçekleşmesi ve denklik de dâhil kadınların her türlü hakkının gözetilmesi, ailede kalıcı huzuru ve mutluluğu sağlamanın önemli bir yolu olduğu kadar, İslam dininin genel ilkelerinin ve Hz. Peygamber'in sünnetinin gösterdiği bir duyarlılığın da gereğidir.

7. Madde: Diyanet İşleri Başkanlığı, Kur'an ve hadislerde yer alan, Müslümanların tarihsel tecrübesinde yer edinen konular hakkında toplumu aydınlatırken, tarihî süreç içindeki yorum, yaklaşım ve uygulama zenginliğini olduğu gibi yansıtmaya çalışmakta, ancak bu zengin mirasın günümüzde nasıl yorumlanması gerektiğini de açık bir şekilde ifade etmektedir. Bu çerçevede Başkanlığımız, günlük hayatta gündeme gelen ve bir yönüyle dinî tecrübe ve geleneği ilgilendiren konuların hukuki ve kazai yönünün ülkemizin mer'î mevzuatı, aile hukukunda ise Medeni Kanun esas alınarak çözülmesi gerektiğine vurgu yapmaya özen göstermektedir. Bu tutumumuz, aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığının, hem dinin doğru bilgisiyle toplumu aydınlatma, hem de laiklik ilkesini esas alarak topluma hizmet sunma sorumluluğunun bir gereğidir. Aynı şekilde Başkanlığımız, Kur'an'ın ilgili ayetinin (en-Nisâ 4/3) çok evliliği değil tek eşliliği teşvik ettiğini, hukuken ve toplumsal genel kabul yönüyle tek evliliğin esas olduğu ülkemizde, kadının hakkı korunmadığı, çocukların nesebi ve mirası gibi konularda haksızlıklar söz konusu olduğu ve neticede kadın mağdur edildiği için ikinci evliliğin dinen de pek çok sakıncalar taşıdığını her vesileyle ifade etmektedir.

18-20 Aralık 2009, Rize

4. Madde: Sosyal Problemler Karşısında Din ve Diyanet konulu IV. Din Şûrası'nda alınan kararların hayata geçirilmesi amacıyla Başkanlığımız ve il müftülüklerimiz, dinî değerlerin istismarı, ailevi sorunlar, şiddet, cinnet, intihar, zararlı alışkanlıklar, tüketim kültürü ve yoksulluk gibi sosyal konuların çözümüne katkı sağlama anlayışını sürdürmeye devam etmektedir. Bunun yanı sıra, Teşkilatımız toplumun himayeye muhtaç kesimleri, sokakta yaşayan çocuklar, çocuk işçiler, öksüzler ve yetimler, yaşlılar, engelliler ve engelli aileleri gibi çeşitli sıkıntılarla karşı karşıya olan kesimlerin manevi sorunlarının çözülmesi konusunda da gerekli desteği verme gayreti içerisinde olacaktır.

5. Madde: Camilerin, gelecek nesillere intikal edecek birer kültürel ve tarihî eser niteliği taşıyacağı bilinciyle yapımları aşamasında bu amacı gerçekleştirecek bir duyarlılıkla hareket edilmelidir. Bu çerçevede camilerin kadın, çocuk ve gençlere yönelik programların da düzenleneceği mekânlar olarak değerlendirilmesi, cami hizmetlerinin çeşitlendirilmesi ve cami müştemilatında özellikle öğrencilerin yararlanabileceği kütüphane ve okuma salonları gibi mekânların oluşturulması bir zorunluluktur.

